

Programmabegroting 2023 Meerjarenperspectief 2024-2026

Gemeente Alblasterdam

Gemeenteraad 10 november 2022

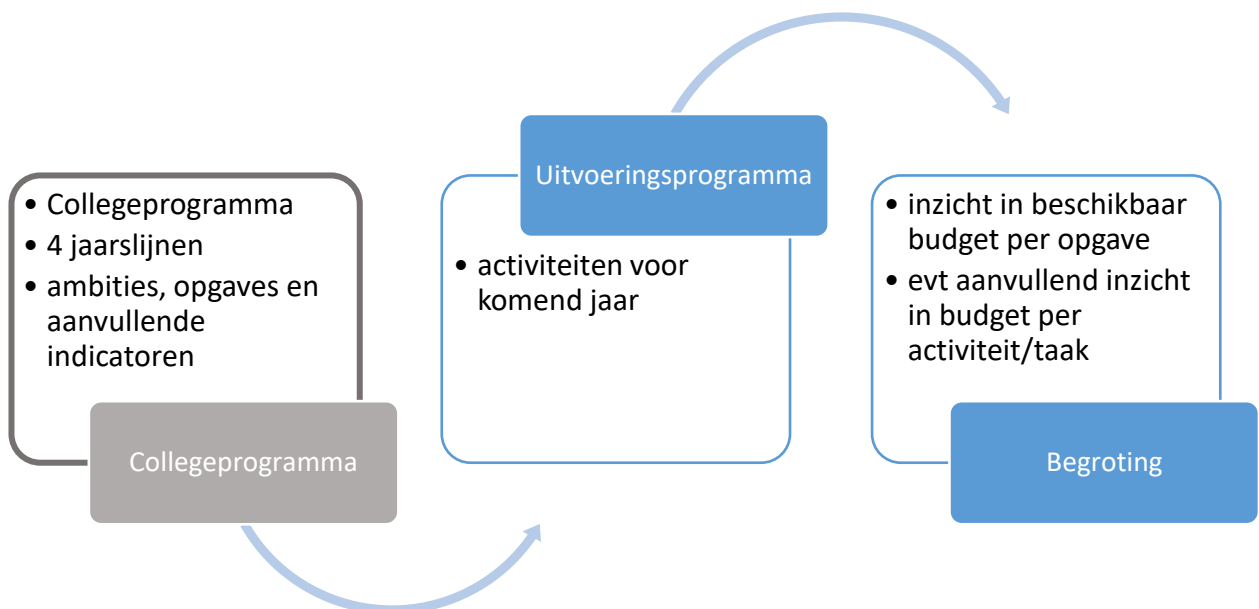
Inleiding	3
Van Kaderbrief naar begroting	4
Beleidsbegroting	8
Programmaplan	9
Programma 1: Een duurzaam bereikbaar dorp.....	12
Programma 2: Met oog voor elkaar	14
Programma 3: Thuis in ons dorp	16
Programma 4: Solide financieel beleid.....	17
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	18
Overhead	19
Vennootschapsbelasting	20
Paragrafen	21
1. Paragraaf lokale heffingen	21
2. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	26
3. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	33
4. Paragraaf financiering	36
5. Paragraaf bedrijfsvoering	43
6. Paragraaf verbonden partijen	46
7. Paragraaf grondbeleid	51
Financiële begroting	55
Overzicht van baten en lasten per programma.....	56
Uiteenzetting van de financiële positie	57
Overzicht baten en lasten per taakveld.....	58
Incidentele baten en lasten	59
EMU-saldo	61
Staat van reserves en voorzieningen.....	63
Investeringsplan 2023-2026	66
Verplichte indicatoren BBV.....	69
Programma-indeling.....	72

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2023-2026. Een begroting die gebaseerd is op het coalitieakkoord "Samen zijn we Alblasserdam" en het daaruit voortvloeiende collegeprogramma "Een fit en groen dorp in de polder" en het uitvoeringsprogramma 2023. Hiermee starten we in 2023 ook met een andere opzet van onze planning & control-cyclus. We hebben lering getrokken uit de opzet van de Samenlevingsagenda 2.0 en willen, mede vanwege de andere maatschappelijke context, meer wendbaar en flexibel zijn. We maken geen programma meer met activiteiten voor vier jaar, maar stellen jaarlijks een uitvoeringsprogramma op dat we koppelen aan onze begroting. Onze richting en doelen hebben we beschreven in het collegeprogramma. Naast de ambities en opgaves hebben we daar ook de indicatoren benoemd aan de hand waarvan we onze inspanningen gaan meten en verantwoorden. Dit meten we halverwege onze bestuursperiode (zomer 2024) en aan het einde (voorjaar 2026).

Eenzijds willen we in deze periode 'punten zetten' op onderwerpen die eerder zijn ingezet, anderzijds zetten we nieuwe accenten. Deze worden in de begroting uitgewerkt langs drie hoofdopgaven, die parallel lopen met de eerste drie programma's in deze begroting. In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma nemen we de concrete activiteiten en taken op voor het volgende begrotingsjaar.

In het collegeprogramma 2022-2026 hebben we de dus ambities en opgaves voor de komende vier jaar beschreven, vertaald in concrete activiteiten voor 2023 in het uitvoeringsprogramma. In deze begroting hebben we de kernpunten hiervan beknopt overgenomen. Voor de volledige teksten verwijzen we graag naar het college- en uitvoeringsprogramma.

Onzeker financieel perspectief

Doordat het lang duurde voordat er een nieuw kabinet (Rutte IV) was gevormd, was er in de begroting 2022 een onzeker financieel perspectief. Het nieuwe kabinet heeft wel perspectief geboden voor de periode 2023-2025, maar vanaf 2026 zien we het zogenoemde 'ravijn' op ons afkomen. Het college heeft er voor gekozen om een solide begroting neer te leggen met in de jaren 2023-2025 een structureel sluitende begroting. Voor 2026 en verder zetten we in op een brede lobby richting het Rijk. Centraal daarbij staat dat gemeenten een stabiele en structurele financiering nodig hebben, om ook structureel beleid te kunnen maken.

Financieel perspectief

Omdat 2022 een verkiezingsjaar was, is er geen volledige Perspectiefnota opgesteld, maar heeft het college een Kaderbrief aangeboden. Binnen de kaders die de raad bij de Kaderbrief heeft vastgesteld, is de begroting verder uitgewerkt. Belangrijke elementen daarin zijn de uitwerking van de meicirculaire van het gemeentefonds, aansluiten op de begrotingen van Gemeenschappelijke Regelingen, actualiseren loonkosten en het op realistisch niveau brengen van budgetten. Ook de gemeente wordt geconfronteerd met stijgende lasten door de economische situatie van dit moment en ook nemen de kosten van afvalinzameling toe. In het kader van een solide financieel beleid is het daarom onontkoombaar dat de woonlasten worden verhoogd, maar wel op het gemiddelde landelijke niveau blijft. Alleen hierdoor kunnen we de voorzieningen in stand houden. Echter willen we de lasten voor onze inwoners in 2023, die ook geconfronteerd worden met forse kostenstijgingen zoveel mogelijk beperken, voor zover wij daar invloed op hebben. Om deze reden geven we vanuit de begrotingsruimte een eenmalige tegemoetkoming van € 75 per huishouden. Deze compenseert de noodzakelijke woonlastenverhoging in de gemeentelijke begroting.

De begroting 2023-2026 geeft blijk van een solide financieel beleid en 2023 sluit met een positief resultaat van € 841.000. Rekening houdend met de ambities in de kaderbrief, maar ook met de recente mondiale ontwikkelingen zoals energiecrisis, ziet het financiële meerjarenperspectief er als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2023	2024	2025	2026
Resultaat Begroting 2023	841	733	1.252	-/- 920

Het gepresenteerde resultaat is inclusief incidentele lasten en baten. Om te beoordelen of de begroting en meerjarenbegroting structureel in evenwicht is, is inzicht nodig in het incidenteel resultaat zodat er een "gezuiverd" begrotingsresultaat ontstaat. Het geraamde structurele resultaat in de begroting 2023-2026 is als volgt:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2023	2024	2025	2026
Resultaat Begroting 2023	841	733	1.252	- 920
Af: Incidenteel geraamd resultaat	- 748	0	0	0
Geraamd 'structureel' resultaat Begroting 2023	1.589	733	1.252	- 920

Van Kaderbrief naar begroting

Het proces voor het opstellen van de begroting 2023 was een ander proces dan andere jaren. Er is een nieuw college en een nieuwe raad gestart. Om deze reden is er dit jaar geen volledige Perspectiefnota uitgewerkt, maar heeft het college een Kaderbrief aangeboden. Hierin zijn de kaders voor het opstellen van de begroting vastgesteld. Het budgettaire uitgangspunt is de 1^e

bestuursrapportage 2022. In dit hoofdstuk lichten we enkele belangrijke ontwikkelingen toe, die van invloed zijn geweest op het saldo van de uiteindelijke begroting.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen die niet zijn vertaald in de lasten en baten van de begroting 2023, maar wel van invloed kunnen zijn in de komende jaren.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling op hoofdlijnen weer tussen de 1^e bestuursrapportage 2022 en de begroting 2023-2026.

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2023	2024	2025	2026
Geraamd resultaat na 1e burap	709	678	382	419
Mutaties opstellen begroting	732	55	870	- 1.339
Bruto begrotingsresultaat 2023-2026	1.441	733	1.252	- 920
Tegemoetkoming huishoudens	- 600			
Geraamd begrotingsresultaat 2022-2025	841	733	1.252	- 920

Meicirculaire 2022

In de 1e burap 2022 en de Kaderbrief 2023 was uitgegaan van de laatst bekende circulaire van het gemeentefonds. Dit was de decembercirculaire 2021 aangevuld met de maartbrief 2022. In de begroting 2023 zijn de effecten van de meicirculaire 2022 volledig verwerkt. De schommelingen in de algemene uitkering zijn enorm, wat het lastig maakt om hier zekerheid uit te ontlenen. In deze begroting zijn we conform ons financieel beleid uitgegaan van de meicirculaire 2022.

Middelen Jeugdzorg

Rijk en VNG werken aan de Hervormingagenda jeugdzorg. Vooruitlopend hierop zijn voor de jaren 2022 en 2023 reeds aanvullende, incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds, in lijn met de financiële reeks van de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW). Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen heeft het kabinet besloten tot het realiseren van de aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bijvoorbeeld door invoering van een eigen bijdrage). Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden.

Omdat partijen de noodzaak erkennen om op deze ontwikkelingen te anticiperen, zijn de volgende afspraken gemaakt, aanvullend op de meicirculaire:

- Gemeenten mogen in de jaarschijven 2024 tot en met 2026 de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd meenemen in hun meerjarenraming. Voor Alblisserdam is dit respectievelijk € 1,0 mln., € 0,5 mln. en € 0,3 mln.;
- Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing van €100 miljoen in 2024, €500 miljoen in 2025 en 2026 vanaf 2027 € 511 miljoen structureel als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Uitgavenbudgetten zijn hiervoor verlaagd (€100.000 in 2024 en € 700.000 in 2025 en 2026).

Het gaat hier om afspraken die gehanteerd worden voor het toezicht op de meerjarenraming in de gemeentebegroting voor 2023. Uit de Hervormingsagenda zal een combinatie van een set van

maatregelen en een financieel kader volgen waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd.

Kapitaallasten actualisatie

Voor de 2e burap 2022 en de begroting 2023 is het investeringsplan, en daarmee de kapitaallasten, geactualiseerd voor de jaarschijven 2023-2026.

Rentelasten leningen

In september 2022 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 15 mln. Met de oplopende rentepercentages heeft dit een nadelig effect op de meerjarenbegroting van ca. € 350.000 in 2023.

Structurele mutaties uit de 2e Burap 2022

De in de 2e Burap opgenomen mutaties met een structureel karakter zijn verwerkt in deze begroting.

Autonome ontwikkelingen na de Kaderbrief

Na het opstellen van de Kaderbrief hebben zich, zowel intern als extern, ontwikkelingen voorgedaan die niet beïnvloedbaar zijn. Hierbij gaat het onder meer om onvermijdbare loon- en prijscompensatie op een aantal budgetten en bijstelling van de begrotingen van de Gemeenschappelijke Regelingen. De gemeentelijke begroting is hierop geactualiseerd.

Algemene reserve

De geraamde stand van de Algemene reserve, rekening houdend met het verwachte resultaat over 2022 bij de 2e Burap 2022 is:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve per 31-12	10.012	9.862	9.862	9.862

Investeringsplan 2023 - 2026

In deze begroting worden de investeringskredieten voor 2023 uit het investeringsplan 2023-2026 die aangemerkt zijn met een A in bijlage 2 (totaal € 412.000) aan de raad ter autorisatie voorgesteld. Dit betreft vooral voorbereidingskredieten en kredieten voor cyclische werkzaamheden.

In het investeringsplan is voor een bedrag van € 15.000.000 aan B-kredieten opgenomen. Met de vaststelling van deze begroting 2023 heeft de raad nog geen krediet geautoriseerd voor de investeringen die met een B zijn aangemerkt. Deze investeringen zullen via een afzonderlijk voorstel aan de raad worden voorgelegd. Dit betreft de volgende kredieten:

Investeringsplan (bedragen * € 1.000)	
School Nokkenwiel (locatie Boerenpad)	8.300
De Vang	800
Damwand Jan Smitkade (uitvoering)	1.200
Asfaltonderhoud fietspaden	75
Kinderdijk Vogelbuurt (voorbereiding)	700
Edisonweg A15-van Wenaeweg toplaag asfalt	175
Hondenstrandje	25
GVVP maatregelen 2023	425
Gemeentelijk vastgoed excl. Duurzaamheid	300
Klimaatadaptieve maatregelen reconstructies	1.500

Impuls reconstructie/onderhoud	1.500
Totaal	15.000

Voor een nadere specificatie van de investeringskredieten wordt verwezen naar het investeringsplan 2023-2026 in de financiële begroting. Dit investeringsplan 2023-2026 geeft voor de jaren 2023 tot en met 2026 inzicht in de te verwachten investeringen en in de planning van de te verwachten uitgaven naar jaren. In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met de kapitaallasten van deze te verwachten investeringen.

Beleidsbegroting

Programmaplan

Het coalitieakkoord Samen zijn we Alblasserdam is door het college vertaald in tien ambities. Deze ambities staan gedurende de collegeperiode 2022-2026 centraal. Onze richting en doelen hebben we beschreven in het collegeprogramma. In het bijbehorende jaarlijkse uitvoeringsprogramma nemen we de concrete activiteiten en taken op voor de begroting. Naast de ambities en opgaves hebben we in het collegeprogramma naast de verplichte aanvullende, lokale indicatoren opgenomen aan de hand waarvan we onze inspanningen gaan meten en verantwoorden. Dit meten we halverwege onze bestuursperiode (zomer 2024) en aan het einde van deze periode (voorjaar 2026).

Onze tien ambities zijn:

- 1) We willen toegroeien naar een fit en groen dorp in de polder. Doel van dit college is dan ook het verder verbeteren van de sociale en fysieke leefomgeving van onze inwoners. Onder de noemer van een fit en groen dorp in de polder werken we actief aan het vergroenen en verduurzamen van ons dorp opdat we beter in staat zijn mee te bewegen met de klimaatverandering, maar ook omdat een groene leefomgeving een positieve uitwerking heeft op de gezondheid van onze inwoners.
- 2) We willen tegelijkertijd onze ecologische voetafdruk verminderen door middel van hergebruik van grondstoffen (circulariteit), reduceren van afval en natuur inclusief bouwen. De energietransitie is gericht op duurzame energiebronnen, maar bijvoorbeeld ook op het anders omgaan met vervoer en transport.
- 3) We zijn een zorgzaam dorp en willen de eigen kracht van onze inwoners verder versterken. We zorgen voor een (ook fysiek) veilige, duurzame leefomgeving. In ons sociale dorp kijken we om naar elkaar, is er een goed werkend sociaal vangnet en biedt de overheid ondersteuning aan hen die onvoldoende zelfredzaam zijn. Zonder doelgroepen uit te sluiten, maken we ons zorgen om onze minima en ouderen. Waar mogelijk bieden wij hen – via onze partners - extra ondersteuning.
- 4) Om wonen in en voor Alblasserdammers te bevorderen maken we optimaal gebruik van de mogelijkheden om voorrang te verlenen aan onze inwoners en versnellen we de in gang gezette woningbouwprojecten waar mogelijk. Daarnaast gaan we op zoek naar een nieuwe, grote woningbouwlocaties ten zuiden van de Alblas. Hierbij heeft het bieden van kansen aan starters, met het oog op een evenwichtige bevolkingsopbouw en toekomstbestendig dorp, onze aandacht.
- 5) Een fit en groen dorp zijn we ook met elkaar. Inwoners, bedrijven en ondernemers nemen hun aandeel in onze gezamenlijke toekomst, waarin we natuurlijk met elkaar in goed contact en verbinding staan om zo het dorp met karakter nader te duiden. We hebben oog voor alle belangen en luisteren goed, ook naar afwijkende stemmen of meningen. Wij staan voor een overheid die niemand uitsluit en werken aan inclusief beleid. We hechten veel waarde aan democratie en willen het vertrouwen in de (lokale) overheid herstellen.
- 6) We zijn een zelfbewust dorp. We zijn autonoom en partner tegelijk. Als partner werken we samen binnen diverse netwerken, zowel binnen de Alblasserdamse samenleving als met de (bestuurlijke) wereld om ons heen. Deze samenwerking vraagt om vitale organisaties die mee kunnen groeien met de ontwikkelingen, maar ook om vertrouwen, ruimte geven en sturing op resultaat. Als onderdeel van de regio Zuid-Holland Zuid waarderen wij de robuustheid, kennis en stabiliteit die deze samenwerkingsverbanden opleveren op onder

andere het sociaal en ruimtelijke economisch domein (onder de vlag van Smart Delta Drechtsteden). Maar we zien tegelijkertijd winst wanneer we deze regionale organisaties kunnen aanvullen met onze lokale dorpskracht. Daar zetten wij vol op in en maken wij het verschil.

- 7) We benutten optimaal de korte lijnen in ons dorp. We voorkomen dat het systeem creativiteit of logische oplossingen in de weg staat. Daarbij zoeken we naar slimme combinaties van inzet en activiteiten om zo meerdere doelen en opgaves te bedienen.
- 8) We zijn realistisch in ambities en zetten de eerste periode vooral in op het afronden van bestaande projecten/activiteiten. We waken voor het overvragen van onze medewerkers, inwoners en ondernemers en maken het verschil door keuzes te maken.
- 9) Een toekomstbestendige ambtelijke organisatie en gezonde financiële situatie zijn randvoorwaardelijk in het behalen van onze ambities. Continuïteit in beleid en doelstellingen is voor onze partners van belang om tot succes te kunnen komen. We maken alle producten en diensten kostendekkend. We waarderen het voorzieningenniveau zoals we dat nu hebben en houden de woonlasten voor onze inwoners passend bij onze huidige, gemiddelde positie in Nederland.
- 10) We zijn wendbaar en flexibel. We maken geen programma met activiteiten waarin we voor vier jaar vooruitkijken, maar stellen jaarlijks in overleg met onze partners een uitvoeringsprogramma op dat we koppelen aan onze begroting.

Deze ambities zijn vertaald in drie opgaves, waarmee we integraal en samen met onze maatschappelijke partners invulling geven aan deze ambities.

Deze opgaves zijn:

- 1) Een duurzaam bereikbaar dorp
- 2) Met oog voor elkaar
- 3) Thuis in ons dorp

Het programmaplan is gebaseerd op het collegeprogramma en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Het programmaplan is ingedeeld volgens de drie w-vragen:

“A. Wat willen we bereiken?”

“B. Wat doen we ervoor?”

“C. Wat kost het?”

Binnen een programma bevinden zich diverse taakvelden. Dit zijn voorgeschreven taakvelden zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Als bijlage is de programma-indeling met de taakvelden per programma opgenomen. De taakvelden zijn per programma gebundeld onder een thema.

A. Wat willen we bereiken?

De tekst van de eerste w-vraag is gebaseerd op het collegeprogramma.

B. Wat doen we ervoor?

De tweede w-vraag is gebaseerd op het jaarlijkse uitvoeringsprogramma behorend bij het collegeprogramma.

C. Wat kost het?

Per hoofdgroep wordt genoemd wat de lasten en baten zijn. In de financiële begroting zijn de ramingen van de programma's onderverdeeld naar de diverse taakvelden.

Programma-indeling

De programmabegroting bestaat uit vier programma's. De eerste drie programma's sluiten aan bij de drie opgaves van het collegeprogramma aangevuld met een programma Solide financieel beleid.

- Programma 1: Een duurzaam bereikbaar dorp
- Programma 2: Met oog voor elkaar
- Programma 3: Thuis in ons dorp
- Programma 4: Solide financieel beleid

Naast de te realiseren programma's bevat het programmaplan:

- Een overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
- Een overzicht van de kosten van overhead
- Een bedrag voor heffing voor de vennootschapsbelasting

Programma 1: Een duurzaam bereikbaar dorp

Wat willen wij bereiken?

Een duurzaam, bereikbaar dorp: Een schoner, groener dorp dat uitnodigt tot een actieve levensstijl met meer aandacht voor duurzaamheid en biodiversiteit met een hoge prioriteit op de energietransitie.

Aan het einde van deze collegeperiode:

1. Werkt de gemeente Alblasserdam met de nieuwe omgevingsvisie Fit & Groen, die interactief tot stand is gekomen. Deze visie nodigt uit tot goed rentmeesterschap en duurzaam ondernemen.
2. Is er in de gemeente Alblasserdam een (met partners vormgegeven) duurzaamheidsagenda waarmee gewerkt wordt (energietransitie/klimaatadaptatie/circulariteit/vergroening). Hierin hebben wij aandacht voor ons eigen voorbeeldgedrag en het ondersteunen van inwoners en ondernemers in de betaalbaarheid van de transitie.
3. Is de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Alblasserdam verbeterd en hebben we jaarlijks minimaal 1 fietsonveilige (weg)situatie verbeterd.
4. Is het aanbod van het openbaar vervoer in en naar ons dorp minimaal behouden.
5. Is er een goede balans tussen bezoekersdruk en ervaren leefbaarheid van Alblasserdamers en onze (directe) omgeving.
6. Handhaven we de buitenruimte op kwaliteitsniveau B.
7. Controleren en bewaken we bij alle (ruimtelijke) plannen de fysieke veiligheid van ons dorp en zorgen voor behoud van het bestaande fysieke veiligheidsniveau.

Wat doen we er voor?

Aandeel in energietransitie

De energietransitie heeft met de inflatie niet alleen een duurzaamheidskarakter, maar zeker ook een financieel belang gekregen. Het reduceren van het gebruik van (dure) fossiele brandstoffen, het hergebruiken van materialen (circulair bouwen en ontwikkelen) en anders kijken naar transport en mobiliteit heeft daarmee een (positieve) impuls gekregen. Het sluit goed aan bij de richting die Alblasserdam gekozen heeft als perspectief van de toekomst van ons dorp, een fit en groen dorp in de polder. In 2023 geven we samen met onze inwoners en ondernemers nadere duiding en betekenis aan dit accent. Naast dat wij als overheid het goede voorbeeld in deze transitie geven, verwachten wij van al onze inwoners een aandeel. Daarin hebben we zeker oog voor de betaalbaarheid van deze opgave en maken daar goede afspraken over onder andere met Woonkracht 10. De interactieve opgestelde duurzaamheidsagenda (opgave 1) die wij in het eerste kwartaal 2023 opleveren geeft nadere richting.

Klimaatadaptieve buitenruimte

Een fit en groen dorp gaat verder dan alleen de energietransitie, maar maakt ook onze fysieke omgeving beter bestand tegen de klimaatverandering. We zetten in 2023 verdere stappen in het vergroenen en verduurzamen van onze buitenruimte. Bij reconstructies of andere aanpassingen in de openbare ruimte passen we klimaatadaptieve maatregelen toe, zoals in 2023 in de Staatsliedenbuurt Noord, het parkeerterrein van de Nicolaas Beetstraat en op Vinkenwaard Zuid. Dat zal voor een aantal mensen wellicht wennen zijn. Het goed uitleggen van de reden en belang moet de acceptatie

van deze maatregelen verhogen en hopelijk anderen ook stimuleren mee te doen door bijvoorbeeld de eigen tuin te vergroenen.

Duurzame mobiliteit

Zoals ook verwoord in opgave 1 blijft de bereikbaarheid van ons dorp, zeker in de spits, een aandachtspunt. Binnen een fit en groen dorp stimuleren we weliswaar het fietsgebruik (door het verder verbeteren van de fietsvoorzieningen en veiligheid) en behouden van het openbaar vervoer. In 2023 doen we onderzoek naar de fietslus ter hoogte van de Grote Beer/Edisonweg om de verbinding tussen ons dorp en Papendrecht voor fietsers veiliger te maken.

Naast deze fietsvoorzieningen moet de ontsluiting van het dorp voor het autoverkeer beter worden. Zeker in combinatie met de leefbaarheid op de dijk vanwege het werelderfgoed Kinderdijk.

Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid komen samen in het nieuw op te stellen gebiedsperspectief Poort aan de Noord. In dit gebied, onder de brug, wordt niet alleen gewerkt aan een transferium, maar ook aan een mobility hub (inclusief verv oer over water), busstation, truckparking en evenemententerrein. In 2023 stellen we het nieuwe bestemmingsplan voor dat gebied vast en bereiden de aanleg van de parkeervoorzieningen voor.

Wat mag het kosten?

	2023			2024			2025			2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Mobiliteit	2.291	90	-2.201	2.497	125	-2.372	2.682	125	-2.558	2.808	125	-2.683
Groen & milieu	6.886	5.571	-1.314	6.836	5.572	-1.264	6.904	5.572	-1.333	6.957	5.572	-1.386
Totaal programma	9.177	5.661	-3.515	9.333	5.697	-3.636	9.586	5.697	-3.890	9.765	5.697	-4.069
Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	9.177	5.661	-3.515	9.333	5.697	-3.636	9.586	5.697	-3.890	9.765	5.697	-4.069

Programma 2: Met oog voor elkaar

Wat willen wij bereiken?

Met oog voor elkaar: Iedereen kan via werken of leren meedoen aan onze samenleving en moet in eerste instantie in staat zijn de eigen problemen op te lossen. De overheid biedt ondersteuning aan diegenen die daar niet zelf toe in staat zijn. We bieden goede zorg, liefst lokaal, aan hen die zorg nodig hebben.

Aan het einde van deze collegeperiode:

1. Is het welbevinden en welzijn van onze inwoners verbeterd, waarbij zoveel mogelijk inwoners in beeld zijn. Hiervoor:
 - Is het Brughuis als centrale toegang tot lokale zorg en ondersteuning bekend en werkt effectief vanuit een integrale benadering met 1 (fysiek en digitaal) loket;
 - Sluiten we aan op vindplaatsen inwoners, zowel fysiek als digitaal;
 - Ziet de gemeente met haar partners toe op een passend niveau van maatschappelijke voorzieningen;
 - Biedt de gemeente jeugdhulp waar mogelijk lokaal aan;
 - Is er gestuurd op kostenbeheersing.
2. Kunnen meer mensen meedoen op de arbeidsmarkt, in ieder geval langs de lijn van leerwerkplekken en voldoende, kwalitatieve participatieplekken.
3. Voelen mantelzorgers zich gewaardeerd en ondersteund.
4. Versterken we het (kennis) netwerk in Alblasserdam en voelen onze partners zich niet geremd in het bedenken van logische en/of creatieve oplossingen (omzeil het systeem).

Wat doen we er voor?

Richting fit en groen in roerige tijden`

De inflatie, veroorzaakt door o.a. de hoge gasprijzen en schaarste van goederen en menskracht is bij veel inwoners en bedrijven het gesprek van de dag. En logisch. Financiële zorgen hebben een grote impact op ieders kwaliteit van leven. Wij staan, samen met de landelijke overheid, voor de grote opgave om onze inwoners te ondersteunen. Lokaal hebben wij geen invloed op de energietarieven, maar kunnen wel met onze lokale verordeningen, die we eind 2022 hebben vastgesteld, onze inwoners een steuntje in de rug geven. Belangrijk daarin is dat we niet alleen aandacht hebben voor de bestaande minima, maar zeker ook voor de groep die net boven de minimum inkomensgrens verkeert. Het voorkomen van schulden, het snel acteren bij betalingsachterstanden en het bieden van een financieel vangnet staan bij ons hoog op ons netvlies.

Goede zorg

We bieden goede zorg aan iedereen die zorg nodig heeft. Maar we gaan wel kritischer kijken en werken aan normalisering en demedicalisering in de zorg. Het Brughuis, de plek voor laagdrempelige zorg en ondersteuning in ons dorp, speelt daarin als motor van opgave 2, een belangrijke rol. Waar mogelijk bieden we ondersteuning en zorg lokaal aan. Omdat dit in onze ogen beter is voor de zorgvrager, maar ook omdat lokale zorgtrajecten uiteindelijk minder kostbaar zijn dan regionale. In 2023 werken we samen met de partners van de Brughuis en de partners in tweede en derde schil (zoals scholen en verenigingen) aan het versterken van de integrale aanpak om als een centraal toegangsloket te gaan functioneren.

Leerlint Kansrijk

Vanuit het Brughuis werken we ook actief aan preventie van (sociale en maatschappelijke) problemen. Iedereen moet mee kunnen doen aan onze samenleving. Onderwijs en werk zijn daarin voor ons twee belangrijke pijlers. Het rechtstreeks koppelen van onderwijs, bedrijven en medewerkers via het leerlint Kansrijk en het aanbieden van hoogwaardige participatieplekken bij leerwerkbedrijven vormen een belangrijke basis in het realiseren van opgave 2. In 2023 starten we o.a. met de eerste bedrijfsklas voor Peute en nemen we een beslissing over de doorontwikkeling van het leerwerkbedrijf Smile.

Wat mag het kosten?

	2023			2024			2025			2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Dienstverlening	1.019	164	-855	1.061	337	-724	1.109	350	-759	1.137	410	-727
Economie	567	56	-511	567	56	-511	567	56	-511	567	56	-511
Onderwijs	2.137	351	-1.787	2.126	351	-1.775	2.137	351	-1.786	2.333	351	-1.982
Zorg en jeugd	25.135	6.252	-18.883	25.224	6.277	-18.946	24.565	6.277	-18.287	24.636	6.277	-18.358
Totaal programma	28.859	6.823	-22.036	28.978	7.021	-21.956	28.378	7.034	-21.344	28.672	7.094	-21.578
Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	28.859	6.823	-22.036	28.978	7.021	-21.956	28.378	7.034	-21.344	28.672	7.094	-21.578

Programma 3: Thuis in ons dorp

Wat willen wij bereiken?

Een dorp waarin iedereen zich veilig, geaccepteerd en thuis voelt met meer geschikte woningen voor iedereen. Met betrokken en actieve inwoners en voldoende voorzieningen op het gebied van onderwijs.

Aan het einde van deze collegeperiode:

1. Hebben wij een goed beeld van de positieve en negatieve punten van iedere buurt (buurtprofiel) en voeren samen met onze partners een buurtaanpak uit in die buurten waar een aanpak het meest nodig is.
2. Is de veiligheidsbeleving in vergelijking met andere gemeenten bovengemiddeld.
3. Zien Alblasserdammers om naar elkaar en dragen actief bij aan het functioneren van de samenleving.
4. Zijn meer inwoners van Alblasserdam actief door beweging of sport.
5. Hebben we een actuele, lokale woonvisie waarin we stappen hebben gezet in passende huisvesting voor onze inwoners en leveren we een bijdrage aan de regionale afspraken binnen de Smart Delta Drechtsteden. Hierbij:
 - Staan we open voor nieuwe woonvormen;
 - Hanteren we een norm van 30% sociale huurwoningen in Alblasserdam;
 - Leveren we een bijdrage aan de regionale bouwopgave;
 - Maken we optimaal gebruik van alle regelingen die er zijn om voorrang te kunnen verlenen aan onze inwoners.
6. Hebben we onze bestaande voorzieningen op het gebied van onderwijs, bewegen en cultuur behouden, met inbegrip van passend gebruik en acceptabele woonlasten.
7. Worden we gewaardeerd om onze duidelijke communicatie, het nakomen van onze afspraken en het verbeteren van de relatie met onze inwoners.
8. Alblasserdam staat open om naar redelijkheid een extra bijdrage te leveren aan de huisvestingsopgave van medelanders.

Wat doen we er voor?

Huisvestingsopgave

We zien de druk op de woningmarkt in Alblasserdam. En waar wij invloed hebben op realisatie en versnelling van de huisvestingsopgave zullen wij die invloed, conform opgave 3, zeker aanwenden. In 2023 doen wij ons uiterste best om te zorgen dat de ontwikkelaars kunnen starten met de bouw van woningen op het Wipmolenterrein, bij Oost Kinderdijk (kassen Jonker) en Kloos. Voor verdere groei van ons dorp doen we in 2023 onderzoek naar een nieuwe, grote woningbouwlocatie ten zuiden van de Alblas. Maar we moeten ook oog hebben voor de huisvesting van kwetsbare groepen. In 2023 hebben we zeker nog te maken met de opvang van Oekraïense vluchtelingen en hebben we te voldoen aan de nieuwe taakstelling voor de huisvesting van statushouders.

Bewegen en sporten stimuleren

Een actieve levensstijl, een groene omgeving en onze sociale en culturele voorzieningen dragen bij aan het welzijn en welbevinden van onze inwoners. Sport en beweging en aandacht voor preventie is belangrijk. Onze buitenruimte draagt bij aan de actieve levensstijl van opgave 3. In 2023 hopen we het zwembad weer te openen, knappen we het hockeyveld op, voeren het sportakkoord verder uit en verhogen we de kwaliteit van 2 tot 3 buitenspeelplaatsen.

Leefbaar en veilig

Naast het verbeteren van de fietsveiligheid in het dorp hebben we in 2023 ook aandacht voor de fysieke (opgave 1) en sociale veiligheid (opgave 3) in ons dorp. Het vergroten van de bewustzijn op

veiligheid bij diverse doelgroepen speelt daar een belangrijke rol in. Alertheid op onder andere het herkennen van ondermijnende activiteiten, maar ook als het gaat om de eigen veiligheid en zelfredzaamheid bij rampen en calamiteiten. Samen met onze (handhavings)partners voeren we integrale gebiedscontroles uit, nader geduid in de actualisatie van het Integraal Veiligheidsbeleid komend jaar. Via de buurtaanpak werken we samen met inwoners en maatschappelijke partners aan het verder verbeteren van de leefbaarheid in onze buurten. In 2023 starten we met het opstellen van buurtprofielen en stellen in die buurten waar het nodig is een integraal plan van aanpak op.

Wat mag het kosten?

	2023			2024			2025			2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur	1.736		-1.736	1.716		-1.716	1.689		-1.689	1.652		-1.652
Openbare orde en veiligheid	2.024	6	-2.018	1.949	6	-1.943	1.949	6	-1.943	1.949	6	-1.943
Sport, volksgezondheid en cultuur	4.375	787	-3.588	4.383	767	-3.615	4.383	767	-3.616	4.379	767	-3.612
Wonen en werken	4.624	2.636	-1.988	4.188	2.323	-1.865	3.144	1.430	-1.714	3.140	1.426	-1.714
Totaal programma	12.759	3.429	-9.330	12.236	3.096	-9.140	11.165	2.203	-8.962	11.120	2.199	-8.921
Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	12.759	3.429	-9.330	12.236	3.096	-9.140	11.165	2.203	-8.962	11.120	2.199	-8.921

Programma 4: Solide financieel beleid

Wat willen wij bereiken?

Het in stand houden van bestaande voorzieningen, maar wel realistisch kijken naar het gebruik en naar de totale woonlasten. Hier past ook bij onze visie op de Gemeenschappelijke regelingen. Op veel terreinen werken we regionaal samen, zowel op het niveau van de Drechtsteden als van de regio Zuid Holland Zuid. De kracht van de regio is een aanvulling op onze lokale kracht. We hebben veel verbonden partijen, al dan niet via een gemeenschappelijke regeling. Op ruimtelijke economische schaal werken we samen met ondernemers en onderwijs aan de Smart Delta Drechtsteden, waarin de groeiagenda besloten ligt.

Wat doen we er voor?

Woonlasten/kostendekkendheid

De woonlasten mogen stijgen, maar wel passend bij onze huidige positie in Nederland op de Coelo ranglijst. Het uitgangspunt voor onze producten en diensten is enerzijds deze meer kostendekkend te maken en anderzijds zakelijker te kijken naar onze dienstverlening. Het (trapsgewijs) kostendekkend maken van alle gemeentelijke diensten en producten, heeft effect op onze tarieven en woonlasten. Qua woonlasten staat Alblasserdam momenteel op een gemiddelde plaats op de ranglijst van Nederlandse gemeenten. We laten de nullijn los, maar houden wel vast aan deze positie en stijgen verhoudingsgewijs niet meer dan andere gemeenten.

Op ruimtelijke economische schaal werken we samen met ondernemers en onderwijs aan de Smart Delta Drechtsteden. In 2023 herijken we het programma en gaan de gezamenlijkheid verder uitdragen. Ook de doorontwikkeling van de GR sociaal (samen met de GR Drechtwerk) en de GR Souburgh met de gemeente Molenlanden heeft de aandacht in 2023. Door onze deelname in het

Algemeen Bestuur van onder andere de DG&J, OZHZ en GR Sociaal geven we invulling aan goed opdrachtgeverschap. Er ligt bij zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemers de uitdaging en verplichting de kosten te beheersen, zeker in het sociaal domein. Door het beter toepassen en duiden van beschikbare data via dashboards hebben we betere sturingsinformatie en kunnen we mogelijk sneller interveniëren. Vooral in het sociaal domein is de beweging naar voren en het aanbieden van lokale zorg, waar ons Brughuis een belangrijke rol in speelt, van groot belang in het beheersen van de instroom en voorkomen van duurdere, regionale zorgtrajecten.

Wat mag het kosten?

	2023			2024			2025			2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	212	336	124	170	360	190	170	210	40	170	210	40
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	841		-841	733		-733	1.250		-1.250	-921		921
Totaal	1.053	336	-717	903	360	-543	1.420	210	1.210	-751	210	961

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Onder algemene dekkingsmiddelen vallen:

- Treasury
- Onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen en niet-woningen
- Belastingen overig
- Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- Overige baten en lasten waaronder de post onvoorzien

Treasury

Het resultaat van Treasury bestaat uit het saldo van de rentekosten, rentebaten en ontvangen dividend. In de paragraaf Financiering zijn deze toegelicht.

Onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen en niet-woningen

Gemeenten heffen belastingen op onroerende zaken binnen de gemeentegrenzen om een deel van hun taken te bekostigen. De onroerendezaakbelastingen zijn de grootste eigen inkomstenbron van gemeenten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Belastingen overig

Onder de lasten en baten van overige belastingen zijn opgenomen:

- Hondenbelasting
- Toeristenbelasting

Algemene uitkering

De uitkomsten van de circulaire van de algemene uitkering uit het gemeentefonds hebben een belangrijke impact op de financiële positie van onze gemeente. In de begroting is uitgegaan van de meicirculaire. In het hoofdstuk 'Van Kaderbrief naar begroting' is nader ingegaan op de uitkomst en het verloop van de algemene uitkering.

Overige baten en lasten waaronder de post onvoorzien

Bij het onderdeel overige baten en lasten is rekening gehouden met een structurele post onvoorzien voor 2023 tot en met 2025 van € 100.000. Daarnaast is hier opgenomen een raming van € 200.000

om te komen tot kostendekkende tarieven. Het uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle door ons aangeboden producten en diensten 100% kostendekkend zijn. Dat doen we niet in één keer, maar trapsgewijs. Hierbij kijken we naar verschillende leges (bijvoorbeeld omgevingsvergunningen en publiekszaken) en tarieven binnen de woonlasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing).

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	2023			2024			2025			2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Treasury	-365	183	548	-416	157	573	-477	157	634	-631	157	788
0.61 OZB woningen	787	2.762	1.975	187	2.762	2.575	187	2.762	2.575	187	2.762	2.575
0.62 OZB niet-woningen	135	3.424	3.289	135	3.424	3.289	135	3.424	3.289	135	3.424	3.289
0.64 Belastingen overig		91	91		91	91		91	91		91	91
Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen gemeentefonds		37.300	37.300		36.402	36.402		36.555	36.555		34.587	34.587
Overige baten en lasten	100	200	100	100	200	100	100	200	100	100	200	100
Totaal	657	43.960	43.303	6	43.036	43.030	-55	43.189	43.244	-209	41.221	41.430

Overhead

Onder overhead vallen alle kosten en opbrengsten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- leidinggevenden primair proces (hiërarchisch), die personele verantwoordelijkheden hebben zoals het voeren van functioneringsgesprekken;
- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie, waaronder planning & control, verantwoording en auditing;
- personeel en organisatie (P&O HRM) en organisatie- en formatieadvies;
- inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken: juridische medewerkers op een bedrijfsvoeringafdeling of belast met een bedrijfsvoeringstaak;
- bestuurszaken: ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van de burgemeester en het college van b&w;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging);
- documentaire informatievoorziening (DIV).

Overhead	2023			2024			2025			2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overhead	8.658	953	-7.705	8.708	953	-7.755	8.791	953	-7.838	8.777	953	-7.824
Totaal	8.658	953	-7.705	8.708	953	-7.755	8.791	953	-7.838	8.777	953	-7.824

Vennootschapsbelasting

Dit taakveld wordt gebruikt voor (de raming van) het te betalen bedrag vennootschapsbelasting. Voor 2023 is dit niet van toepassing. Dit omdat dit begrotingsjaar geen aanslag verschuldigd is vanwege fiscale winst die per saldo is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

Paragrafen

1. Paragraaf lokale heffingen

Deze paragraaf geeft inzicht in de diverse lokale heffingen. De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de heffingen waarvan de besteding zowel gebonden als ongebonden is. De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten en zijn daarom een integraal onderdeel van het beleid. Een aanduiding van de lokale belastingdruk is van belang voor de integrale afweging tussen beleid en inkomsten. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid maakt het beeld van de lokale heffingen compleet.

Voor de omvang van de gemeentelijke woonlasten zijn de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing de belangrijkste heffingen. Daarnaast wordt nog een aantal andere belastingen en rechten geheven zoals hondenbelasting, begraafrechten, precariobelasting, toeristenbelasting en (bouw)leges. De heffing en invordering van de leges verzorgt de gemeente zelf. De heffing en invordering van de andere belastingen voert de GR Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) in Klaaswaal uit.

Overzicht opbrengst lokale heffingen

Heffing	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging (2 ^e burap)	Begroting 2023
Baten weekmarkt	13	32	21	21
Leges omgevingsvergunning	1.556	1.130	990	1.142
Integrale veiligheid	5	18	6	6
Afvalstoffenheffing	2.738	3.132	3.292	3.200
Rioolheffing	1.582	1.520	1520	1.553
Begraafrechten	468	450	450	448
Leges burgerzaken	231	144	144	164
OZB	4.738	4.738	5.319	6.186
Hondenbelasting	98	91	101	91
Precariobelasting	484	76	76	86
Toeristenbelasting	44	32	32	32
Totaal	11.957	11.363	11.951	12.929

Woonlasten (lokale belastingdruk)

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze belastingen vormen het grootste deel van de opbrengst van de gemeentelijke heffingen.

De gemiddelde woonlasten voor een één- en meerpersoonshuishouden zijn weergegeven in onderstaande tabellen.

Tarieven 2023	Eén persoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden	
	Eigen woning (gemiddelde WOZ waarde € 252.000)	Geen eigen woning *)	Eigen woning (gemiddelde WOZ waarde € 252.000)	Geen eigen woning *)
OZB	325	325	325	325
Rioolheffing	159	159	159	159
Afvalstoffenheffing	336	336	396	385
Totaal woonlasten	820	820	880	880

Tarieven 2022	Eén persoons huishoudens		Meerpersoons huishoudens	
In €	Eigen woning (gemiddelde WOZ waarde € 252.000)	Geen eigen woning (*)	Eigen woning (gemiddelde WOZ waarde € 237.000)	Geen eigen woning (*)
OZB	285	285	285	285
Rioolheffing	159	159	159	159
Afvalstoffenheffing	325	325	385	385
Totaal woonlasten	769	769	829	829

*) De OZB en rioolheffing wordt opgelegd aan 'eigenaren'. Voor huurders (geen eigen woning) betekent dit dat deze heffingen worden opgelegd aan de verhuurder. Het is aan de verhuurder om deze woonlasten te verdisconteren in de huur'.

**) Het bedrag dat een huishouden met een huurwoning in een woning met 60 procent van de gemiddelde waarde betaalt aan rioolheffing en afvalstoffenheffing, na aftrek van een eventuele heffingskorting.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Er zijn drie categoriën onroerendezaakbelasting. Het tarief voor de OZB is een percentage van de jaarlijks vastgestelde WOZ-waarde. De stijging of daling van de tarieven heeft een directe relatie met de stijging of daling van de WOZ-waarde. Daalt de WOZ-waarde, dan dient voor een gelijkblijvende opbrengst het tarief te stijgen. Voor 2023 is de waarde per 1 januari 2022 van toepassing. In 2023 stijgt de OZB met 1,55%. Dit is gelijk aan het gemiddelde van de inflatie in de afgelopen 10 jaar. Daarnaast zal de OZB worden verhoogd tot aan een totale meeropbrengst van € 500.000.

Categorie	Raming waarde onroerendezaakbelasting per 1 januari		
	2022 (exclusief areaal- uitbreiding)	2022 (inclusief areaal- uitbreiding)	2023 (inclusief areaal- uitbreiding)
Eigenaren woningen	2.318.000.000	2.696.500.000	3.094.500.000
Eigenaren niet-woningen	547.000.000	565.250.000	583.250.000
Gebruikers niet-woningen	456.000.000	474.250.000	492.250.000

Categorie	Raming opbrengst onroerendezaakbelasting		
	2022 (exclusief areaal- uitbreiding)	2022 (inclusief areaal- uitbreiding)	2023 (inclusief areaal- uitbreiding)
- Voor tariefsverhoging	5.034.000	5.420.000	5.605.000
- Stijging 2022/2023 1,55%	-	-	87.000
- Stijging 2023 tot € 500.000	-	-	228.000
Totale opbrengst OZB	5.034.000	5.420.000	5.920.000

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt. De opbrengst van de afvalstoffenheffing mag niet hoger zijn dan de (geraamde) kosten. De raad stelt afzonderlijke tarieven voor eenpersoons- en meerpersoons huishoudens vast.

Zoals in de perspectiefnota is opgenomen stijgen in 2022 de tarieven voor afvalstoffenheffing ook in 2023 met € 20 per huishouden. Daarnaast worden de tarieven verhoogd als gevolg van hogere inzamelingskosten. Voor eenpersoons huishoudens wijzigt het tarief van € 325 naar € 357,50 en voor meerpersoons huishoudens van € 385 naar € 417,50.

	2022			2023		
	Eenheden	Tarief	Opbrengst	Eenheden	Tarief	Opbrengst
Eenpersoonshuishouden	2.530	325,00	822.000	2.243	357,50	802.000
Meerpersoonshuishouden	6.000	385,00	2.310.000	5.743	417,50	2.398.000
Totaal afvalstoffenheffing			3.132.000			3.200.000

Berekening kostendekking Reiniging		
Kosten taakveld reiniging		2.789.000
Inkomsten taakveld excl. Heffingen		-/- 150.000
Netto kosten taakveld		2.639.000
Overige toe te rekenen kosten:		
Inkomsten taakveld Verkeer en vervoer		0
Kosten taakveld Verkeer en vervoer		0
Kosten taakveld Inkomensregelingen		160.000
Overhead		362.000
BTW		251.000
Mutatie egalisatiereserve afvalstoffenheffing		0
Totale netto overige kosten		773.000
Totale kosten (a)		3.412.000
Opbrengst heffingen (b)		3.200.000
Dekking (b/a*100)		94%

Rioolheffing

Vanaf 2010 is het rioolrecht gewijzigd in de brede rioolheffing. In de brede rioolheffing zijn ook begrepen de kosten voor de zorg van de afvoer van het hemelwater en de zorg voor het grondwater. Het beleid van de gemeente is gericht op kostendekkendheid voor deze zorgtaken. Vanaf 2010 zijn (voor deze zorgtaken) alle percelen belast in de rioolheffing; ook de percelen, die niet op de riolering zijn aangesloten. De rioolheffing voor woningen is gebaseerd op een vast bedrag per perceel en voor niet-woningen is dit gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde.

De tarieven voor de rioolheffing in 2023 voor woningen blijven gelijk ten opzichte van 2022.

	2022			2023		
	Eenheden	Tarief	Opbrengst	Eenheden	Tarief	Opbrengst
Aantal woningen	8.349	159,00	1.326.000	8.480	159,00	1.348.000
Belaste waarde niet-woningen	353.571.000	0,055% *)	194.000	372.055.000	0,055% *)	205.000
Totaal rioolheffing			1.520.000			1.553.000

*) Maximum aanslagbedrag 2.750

Berekening kostendekking Riolering		
Kosten taakveld riolering	1.222.000	
Inkomsten taakveld excl. Heffingen	-	
Netto kosten taakveld		1.222.000
Overige toe te rekenen kosten:		
Inkomensregelingen	17.000	
Overhead	78.000	
BTW	230.000	
Mutatie egalisatiereserve riolering	81.000	
Totale netto overige kosten		406.000
Totale kosten (a)		1.628.000
Opbrengst heffingen (b)		1.553.000
Dekking (b/a*100)		95%

De kostendekkendheid op langere termijn wordt periodiek getoetst bij actualisatie van het gemeentelijk rioleringsplan. De actualisatie wordt momenteel voorbereid.

Overige lokale heffingen

Begraafrechten

In 2023 is het tarief gelijk aan 2022. In december 2022 wordt een voorstel aan de raad aangeboden met een aanpassing van de verordening op lijkbezorging waarbij ook een nadere duiding van de kosten en baten betrokken zal worden. Dit kan leiden tot aanpassing van het tarief.

Berekening kostendekking Begraven en lijkbezorging		
Kosten taakveld begraafplaatsen	398.000	
Inkomsten taakveld excl. Heffingen	-	
Netto kosten taakveld		398.000
Overige toe te rekenen kosten:		
Overhead	52.000	
Mutatie reserve afkoopsommen onderhoud graven	0	
Totale netto overige kosten		52.000
Totale kosten (a)		450.000
Opbrengst heffingen (b)		448.000
Dekking (b/a*100)		99%

Secretarieleges

In de legesverordening 2023 zullen mogelijk een paar kleine aanpassingen worden gedaan ten opzichte van de vastgestelde tarieven van 2022 in verband met aanpassingen wettelijke tarieven. In december 2022 wordt de legesverordening ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. De totale kosten op het taakveld burgerzaken bedragen € 252.000 (exclusief overhead). De legesopbrengsten burgerzaken bedragen € 164.000. De kostendekkendheid is ruim onder de 100%. Bij vaststelling van de tarieven wordt gekeken naar kostendekkendheid en naar de wettelijke maxima van tarieven.

Leges omgevingsvergunning

De tarieven voor leges omgevingsvergunningen zijn in de Perspectiefnota 2021 verhoogd naar 100% kostendekkendheid. Ook voor 2023 worden de tarieven gebaseerd op 100% kostendekkendheid.

De omgevingswet is uitgesteld in ieder geval tot 1 januari 2023, maar mogelijk later. Vanaf de inwerkingtreding van de omgevingswet is het ook mogelijk om leges op te leggen voor milieutaken. Het uitgangspunt hiervoor is het tarief te baseren op 100% kostendekkendheid.

Hondenbelasting

Het tarief per hond wordt voor 2023 niet verhoogd en bedraagt € 85,20.

Toeristenbelasting

Er wordt toeristenbelasting geheven van degene die de gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting tegen vergoeding binnen de gemeente Alblisserdam. De toeristenbelasting wordt geheven op basis van het aantal overnachtingen. Het tarief per overnachting is vastgesteld op maximaal € 2,70.

Kwijtscheldingen

Als een burger te weinig inkomen en geen vermogen heeft, kan voor een belastingaanslag kwijtschelding worden verleend. Binnen de wettelijke kaders bepaalt de gemeenteraad of en in welke omstandigheden aanslagen worden kwijtgescholden. De kwijtschelding heeft nagenoeg volledig betrekking op de gebruikersheffingen in het geval van de afvalstoffenheffing.

2. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in (mogelijke) risico's voor de gemeente Alblasserdam en de weerstandscapaciteit om die risico's op te vangen. De risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit leidt tot een conclusie over de financiële flexibiliteit en soliditeit van de gemeente Alblasserdam, zijnde het weerstandsvermogen. In de begroting worden de nu bekende risico's gekwantificeerd. Dit dient mede om een meer gefundeerd voorstel te kunnen doen over de (minimaal) benodigde omvang van de algemene reserve. Het zal overigens altijd zo blijven, dat bepaalde risico's lastig of niet te kwantificeren zijn. Daarnaast betreft het altijd een momentopname en deze heeft net als bij iedere risico-inschatting - vooral rondom de kans inschatting - een mate van subjectiviteit in zich.

Weerstandsvermogen -incidenteel-

Het weerstandsvermogen van de gemeente is het vermogen om incidentele financiële tegenvallers te kunnen opvangen waardoor de taken kunnen worden voortgezet. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar en voor de meerjarenraming.

Risico's

In de begroting en jaarrekening zijn de geraamde en werkelijke lasten en baten opgenomen. Naast de gangbare begrotingsposten spelen voor het beoordelen van de totale financiële positie van de gemeente ook zaken een rol die niet direct uit de begroting en jaarrekening blijken of ontwikkelingen die de budgetten onder grote druk kunnen zetten. Hier wordt expliciet naar voren gekeken. De risico's zijn organisatiebreed in kaart gebracht.

Risico-inventarisatie

De risico-inventarisatie is als volgt opgebouwd:

- Korte beschrijving van het risico;
- Het financiële effect / kans / risicobedrag;
- Eventueel te nemen beheersmaatregelen.

Bij de korte beschrijving van het risico wordt op hoofdlijnen toegelicht wat het risico behelst. Vervolgens vindt er op basis van de beschikbare informatie daar waar mogelijk een inschatting plaats van het financiële effect inclusief de mate van zekerheid dat het risico zich gaat voordoen. Dit resulteert in het risicobedrag. Niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd voordoen, zodat de aan te houden buffer lager kan zijn dan het totaal van alle risicobedragen. De mate van zekerheid wordt aangeduid met laag (10%), gemiddeld (20%), hoog (50%) en zeer hoog (75%). Het aan te houden weerstandsvermogen (= benodigde buffer) om het risico af te dekken wordt berekend door het risicobedrag te vermenigvuldigen met de kans (mate van zekerheid).

De beheersmaatregelen hebben als doel om te voorkomen dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen dan wel om de gevolgen van het zich daadwerkelijk voordoen te beperken. Te denken valt aan aanpassing van beleid, het invoeren van extra interne controles, verzekeringen enz.

De uitkomsten van de risico-inventarisatie hebben wij geclusterd in vijf categorieën:

1. Aansprakelijkheid en planschade

2. Minder inkomsten door tegenvallende economie
3. Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het rijk
4. Bedrijfsmatige risico's
5. Gemeenschappelijke regelingen

De risico's zijn gekwantificeerd en per risico is bepaald welke weerstandsvermogen benodigd is om het risico te kunnen opvangen. Voor een aantal posten is de omvang van het risico (nog) niet te kwantificeren. Bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hanteren wij voor deze posten een "overdekking" van 10%.

Totaaloverzicht risico's (benodigd weerstandsvermogen)

Algemene risico's, excl. Grondexploitatie (bedragen in €)	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Aansprakelijkheid	5.000	5.000	5.000
Minder inkomsten door tegenvallende economie	30.000	30.000	30.000
Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het rijk	1.000.000	950.000	1.000.000
Bedrijfsmatige risico's	2.136.000	1.643.200	1.773.200
Gemeenschappelijke regelingen	1.227.900	1.239.900	1.143.400
Totaal benodigd algemeen weerstandsvermogen	4.398.900	3.868.100	3.951.600
<i>Buffer ter dekking van de Pm posten</i>	<i>439.900</i>	<i>386.800</i>	<i>392.200</i>
Benodigd algemeen weerstandsvermogen met overdekking	4.838.800	4.254.900	4.346.800

Korte toelichting op de risico's:

- Aansprakelijkheid: De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid. De risico's op aansprakelijkstellingen, die niet worden gedekt, zijn als laag ingeschat.
- Minder inkomsten door tegenvallende economie: De realisatie van begrote leges omgevingsvergunningen is voor een belangrijk deel afhankelijk van de (vertragingen in de) planning van grotere complexe projecten.
- Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het rijk: Een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten wordt via de algemene uitkering, specifieke uitkeringen en brede doeluitkeringen van het Rijk ontvangen. Dit betekent dat het gemeentelijke beleid erg gevoelig is en blijft voor rijksmaatregelen die deze geldstromen beïnvloeden.
- Bedrijfsmatige risico's: de bedrijfsmatige risico's hebben betrekking op personeel en organisatie, dividenduitkeringen, gemeentegaranties, ROM-D, inflatie- en loonontwikkeling, renteontwikkeling en grootschalige incidenten. Met de huidige inflatie en energiecrisis is dit een actueel risico. Met een grotere leningportefeuille (ook in de komende jaren), neemt het renterisico in de huidige markt ook toe.
- Gemeenschappelijke regelingen: de gemeente participeert in diverse gemeenschappelijke regelingen. Indien een gemeenschappelijke regeling een tekort heeft dat niet binnen het weerstandsvermogen van de gemeenschappelijke regeling kan worden opgevangen dan worden de deelnemende gemeenten aangesproken voor een aanvullende bijdrage. Met de huidige inflatie, nemen de risico's voor kostenstijgingen bij Gemeenschappelijke Regelingen ook toe.

Wij hebben het op grond van onze risicoanalyse bepaalde benodigd weerstandsvermogen voor gemeenschappelijke regelingen afgezet tegen het benodigd weerstandsvermogen dat bij gemeenten moet worden aangehouden zoals blijkt uit de begrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen:

GR	Risico's paragraaf weerstandsvermogen en GR	Beschikbaar weerstandsvermogen GR	Weerstandsvermogen aan te houden bij gemeenten totaal	Aandeel aan te houden weerstandsvermogen Alblasserdam	Bijdrage aan GR Alblasserdam	Bijdrage aan GR gemeenten totaal	% aandeel Alblasserdam
GR Sociaal	1.400.000	0	1.400.000	75.000	14.575.000	273.341.000	5,33%
DGJ - inwbijdr	1.125.000	500.000	625.000	29.000	1.258.213	27.628.001	4,55%
DGJ – SOJ	PM	0	PM	PM	5.304.100	134.178.330	3,95%
VRZHZ	1.552.000	510.000	1.042.000	41.000	1.575.000	38.500.461	3,9%
OZHZ	1.175.000	1.128.000	47.000	2.000	1.771.730	25.035.058	4,0%
SVHW	500.000	700.000	-	-	231.000	11.827.086	1,95%
Souburgh	PM	59.000	-	-	393.602	485.928	81%
Totaal GR'en				147.000 +PM			

Wij houden ruim voldoende weerstandsvermogen aan voor de risico's bij gemeenschappelijke regelingen.

Risico's en kansen na de Kaderbrief 2023

Bij het opstellen van de begroting 2023 zijn er meerdere onzekerheden te benoemen, zowel de inkomsten- als aan de uitgavenkant. Deze zijn verwerkt in de risico-inventarisatie.

Algemene uitkering

Voor de kosten van jeugdzorg zijn inschattingen gemaakt voor 2024-2026. Er is een (grote) onzekerheid hoe dit zich gaat ontwikkelen. Afhankelijk van de uitkomsten van de Hervormingagenda jeugdzorg zal hier meer duidelijkheid over komen. Vooruitlopend hierop zijn incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds, in lijn met de financiële reeks van de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW).

De septembercirculaire 2022 is nog niet verwerkt in deze begroting. We zien slechts een beperkte accresstijging voor de komende jaren. Wel is landelijk eenmalig € 1 miljard toegevoegd aan het gemeentefonds in 2026, maar dit is niet toereikend om voor 2026 op een sluitende begroting te komen. Verder is voor 2027 en de jaren daarna nog geen hoger gemeentefonds toegezegd. Het zogenoemde 'ravijn' blijft daarmee zichtbaar aan de horizon.

Beschermd wonen

De taak Beschermd wonen wordt regionaal uitgevoerd door de centrumgemeente Dordrecht. Vanaf de decentralisatie worden er aanzienlijke overschotten gerealiseerd. Het aandeel van de gemeente Alblasserdam hierin is 5,45%. Met de jaarlijkse bijdrage vanuit het overschot op de rijksmiddelen van ca. € 400.000 wordt structureel rekening gehouden in de begroting. Vanaf 2024 wordt Beschermd Wonen overgeheveld naar de gemeenten met een nieuwe verdeelsleutel voor wat betreft de rijksbijdrage. Het risico is aanwezig dat dit overschot door gewijzigde rijksfinanciering niet meer in deze mate gerealiseerd wordt. Het onderdeel Maatschappelijke Opvang wordt naar verwachting met ingang van 2026 gedecentraliseerd naar de gemeenten. Op deze taak wordt een negatief resultaat gerealiseerd. Welke gevolgen deze overheveling heeft voor de gemeente is nog niet bekend.

Service Organisatie Jeugd (SOJ)

De begroting 2022 is gebaseerd op de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting 2022 van de SOJ. Bij de 1e bestuursrapportage heeft het Algemeen Bestuur de raden van de deelnemende gemeenten geïnformeerd over een gewijzigd financieel perspectief voor 2021-2025. Omdat dit gewijzigd financieel perspectief nog niet is geformaliseerd in een wijziging op de begroting 2022 van de SOJ is de verwachte verhoging van de bijdrage van de gemeente Alblasserdam verwerkt als risico.

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ)

De ratio weerstandsvermogen bij de VRZHZ is slechts 0,33. De totaal benodigde weerstandscapaciteit is € 1.552.000, maar er wordt slechts een buffer aangehouden van € 510.000. Het onafgedekte deel wordt zodoende verlegd naar de deelnemende gemeenten. Aandeel gemeente Alblasserdam hierin is slechts 3,9%, dus af te dekken risico voor de gemeente is ca. € 40.000.

Overige risico's

Inflatie

De inflatie is momenteel op het hoogste niveau ooit. Dit brengt een groot risico met zich mee van stijgende energieprijzen, materiaalkosten en loonkosten. Dit zien we met name terug in projecten buitenruimte, maar ook in de Gemeenschappelijke Regelingen.

Gas- en energieprijzen

De stijging van de energieprijzen blijft een risico voor de subsidiering van organisaties waarbij in de subsidie huisvesting/energiekosten zijn inbegrepen. Een gevolg van deze stijging van energielasten zou kunnen zijn dat deze instellingen met tekorten worden geconfronteerd. Al dan niet op grond van subsidieverplichtingen kan dit financiële consequenties hebben voor de gemeente.

Voor de gebouwen die onder de gemeentelijke contracten vallen zijn de prijsstijgingen meegenomen. Echter, voor gemeentelijke gebouwen met een eigen contract moeten de effecten nog in beeld worden gebracht. Dit geldt ook voor andere maatschappelijke instanties, zoals stichtingen en sportverenigingen. We hebben een onderzoek gestart naar de effecten hiervan voor het komende jaar. Subsidies worden in principe niet geïndexeerd, tenzij hier aantoonbaar noodzaak toe is.

Renterisico

Na een lange periode van lage rente en dalende rente, zien we dat de rente nu snel oploopt. In onze liquiditeitsprognose zien we ook voor de komende jaren een grote financieringsbehoefte. Deels is dit een gevolg van het aflopen van leningen (met een lage rente), maar ook door een hoog ambitieniveau in de investeringen en prijsstijgingen daarbij. Bij een stijgende rente kan dit een groot effect hebben op de structurele exploitatie.

Vorst

Een strenge vorstperiode komt niet meer elk jaar voor. Er wordt dan ook niet structureel een bedrag in de begroting opgenomen voor het bekostigen van een jaarlijkse schaatsperiode/Molentocht.

Indien zich toch een strenge vorstperiode voordoet waarin geschaatst kan worden, worden de gemaakte kosten t.b.v. het uitvoeren van het Operationeel Veiligheids- en Gezondheidsplan Molentocht verdeeld over de gemeenten middels de verdeelsleutel 2/5 Molenlanden, 2/5 Alblasserdam, 1/5 Hardinxveld-Giessendam. De totale kosten zijn afhankelijk van de duur van de vorstperiode (drie dagen schaatsbaar ijs, kost ca. €50.000,-).

Bepaling weerstandscapaciteit

De gemeente heeft middelen beschikbaar om financiële gevolgen op te vangen indien risico's zich daadwerkelijk manifesteren. Onder tegenvallers wordt in de regel verstaan het effectueren van risico's. In de begroting en jaarrekening worden daarom de risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit ruimte op de exploitatiebegroting (stelpost onvoorzien en eventueel onbenutte belastingcapaciteit), ruimte in de reserves en eventuele stille reserves. Primair dienen de algemene reserves als buffer voor financiële tegenvallers. De gemeente Alblasserdam heeft twee grote algemene reserves, namelijk de algemene reserve en de algemene reserve van het Grondbedrijf.

Weerstandscapaciteit –incidenteel-

De Totale beschikbare algemene weerstandscapaciteit, exclusief grondexploitaties bedraagt:

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Totaal beschikbare algemene weerstandscapaciteit	10.775.000	8.193.000	9.286.000

De beschikbare weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties bedraagt naar verwachting per 31-12-2022 € 1.000.000 (Begroting 2022: € 2.722.000). De totale weerstandscapaciteit voor de gemeente Alblasserdam bedraagt per 31-12-2022 € 10.775.000 (Begroting 2021: € 8.193.000).

Weerstandscapaciteit –structureel-

De totale beschikbare structurele weerstandscapaciteit is € 100.000 per jaar.

Conclusie rondom benodigd weerstandsvermogen

Risico's worden gekwantificeerd en afgezet tegen de weerstandscapaciteit om zicht te krijgen op de toereikendheid van het weerstandsvermogen. Een algemene norm voor de weerstandsratio is niet door de wetgever vastgesteld. Uit de literatuur blijkt wel een veel gehanteerde beoordelingstabel van het weerstandsvermogen:

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de weerstandsratio van de gemeente Alblasserdam weergegeven:

Bedragen in €	Begroting 2023	Begroting 2022 (primair)	Jaarrekening 2021
Weerstandscapaciteit:			
- algemeen	9.775.000	8.193.000	8.286.000
- grondexploitaties	<u>1.000.000</u>	<u>2.722.000</u>	<u>1.000.000</u>
Totaal	10.775.000	10.915.000	9.286.000
Risicoprofiel:			
- algemeen	4.838.800	4.254.900	4.346.800
- grondexploitaties	<u>779.000</u>	<u>88.000</u>	<u>779.000</u>
Totaal	5.617.800	4.342.900	5.125.800
Ratio weerstandsvermogen:			
- algemeen	2,0	1,9	1,9
- grondexploitaties	<u>1,3</u>	<u>maximaal</u>	<u>1,3</u>
Totaal	1,9	2,2	1,8

Rekening houdend met de geraamde mutaties in de algemene reserve en de algemene reserve grondexploitaties (exclusief verwachte positieve resultaten van grondexploitaties) hebben wij het meerjarig perspectief van het weerstandsvermogen in beeld gebracht, waarbij 2022 is gebaseerd op de 2^e burap 2022 en 2021 op de jaarrekening 2021.

Bedragen * 1.000		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Weerstandscapaciteit	Algemeen	8.286	10.002	9.775	9.625	9.625	9.625
	Grondexploitaties	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Totaal	9.286	11.002	10.775	10.625	10.625	10.625
Risicoprofiel	Algemeen	4.839	4.839	4.839	4.839	4.839	4.839
	Grondexploitatie	732	732	732	732	732	732
	Totaal	5.571	5.571	5.571	5.571	5.571	5.571
Weerstandsratio	Algemeen	1,7	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0
	Grondexploitatie	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
	Totaal	1,7	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9

Het weerstandsvermogen is in alle jaren 2023 tot en met 2026 ruim voldoende om de gekwantificeerde risico's op te kunnen vangen.

Verplichte kengetallen financiële positie

De financiële kengetallen laten het volgende beeld zien. Door deze kengetallen wordt inzicht gegeven in de financiële positie van Alblasserdam.

Alblasserdam	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	71%	76%	94%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	67%	72%	92%
Solvabiliteitsratio (Eigen vermogen / totaal balans)	36%	33%	29%
Solvabiliteitsratio ((Eigen vermogen + voorzieningen) / totaal balans)	38%	35%	31%
Grondexploitatie	-/- 1%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	-/- 3,6%	2,0 %	2,5 %
Belastingcapaciteit	102,6%	102,2%	n.n.b.

Toelichting verplichte kengetallen financiële positie

Nettoschuldquote:

De netto schuld (gecorrigeerd voor verstrekte leningen) gedeeld door de inkomsten geeft een indicatie voor de mate waarin een gemeente de rentelasten kan dekken door voldoende inkomsten.

Solvabiliteitsratio:

Dit kengetal is de tegenhanger van de debtratio waarvoor in hoofdstuk 3 onze interne normering is weergegeven. Wij streven naar een solvabiliteitsratio (eigen vermogen + voorzieningen/ totaal balanssaldo) hoger of gelijk aan 20%.

Grondexploitatie:

Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen de totale waarde op de balans die nog moet worden

terugverdiend met grondverkoop en het totaal van de exploitatiebaten in het jaar. Er is een kleine (negatieve) boekwaarde (prognose 2023 -/- € 96.000) ten opzichte van een bedrag aan baten van ruim € 61 mln.)

Structurele exploitatieruimte:

Bij dit kengetal wordt het structureel resultaat gedeeld door de totale baten in het jaar. Alblasserdam streeft jaarlijks naar een voor ieder jaar structureel sluitende begroting.

Belastingcapaciteit:

Met dit kengetal worden de gemiddelde woonlasten van de gemeente Alblasserdam afgezet tegen de gemiddelde landelijke woonlasten. Uit het kengetal blijkt dat de woonlasten in Alblasserdam boven het landelijk gemiddelde liggen, maar zich in de afgelopen jaren ontwikkelt richting het landelijk gemiddelde. De landelijke raming voor 2023 is nog niet bekend.

3. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties rond de kapitaalgoederen van de gemeente. Voor de diverse kapitaalgoederen zijn beheerplannen opgesteld met daarin de vastgestelde kaders. Door de komst van de Omgevingswet zullen nieuwe beleids- en beheerplannen een update krijgen. Ook door de verduurzaming van vastgoed en energiegebruikers als openbare verlichting zal voor deze kapitaalgoederen de komende tijd een aanpassing aan de soms door de tijdsgeest ingehaalde plannen nodig zijn.

Onderwerp	Beheerplannen	Vastgesteld / geactualiseerd in	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	geplande vernieuwing of vervanging
Wegen	Nota openbare ruimte	2009	-	Ja	2023
	Wegengebruiksplan	2004	-	Ja	
	Wegencategoriseringsplan	2012		ja	
	Gemeentelijk Verkeers- en VervoerPlan (GVVP) 2019	2019	2030	nee	2024
	Beheerplan verhardingen 2022-2024	2022	2024	nee	2024
Openbare ruimte	Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)	2020		nvt	
	Basis Riolerings Plan (BRP)	2019	2028	nvt	2028
	BRP+	2022	2029		2029
Water	Plan Stedelijk Water (voorheen GRP)	2023	2027	ja	2027
Groen	Nota openbare ruimte	2009	-	Ja	2023
	Bomenverordening Alblasserdam	2009	-	Ja	2023
	Bomen en kapvergunningen beleid	2008	-	Ja	2023
	Groenstructuurplan	2017	2027	Ja	2027
	Speelruimtebeleidsplan	2021	2030	Ja	2030
Gebouwen	Meerjarenonderhouds-plan (MJOP)			Nee	2023
Openbare verlichting	Nota Openbare Verlichting	2015	2025	Ja	2023

Kerncijfers

Onderwerp	Belangrijkste kapitaalgoederen	Hoeveelheden
Wegen straten pleinen	Oppervlakte wegennet Asfalt Elementen	314.168 m2 866.410 m2
Watergangen en sloten	Oppervlakte water	234.000 m2
Riolering	Persriolering Vrij verval riolering Pompen en Gemalen	31.000 m 110.000 m 115 st
Groen	Oppervlakte openbaar groen Speeltoestellen	615.000 m2 310 st
Vastgoed	Gebouwen	20 st
	Civieltechnische kunstwerken (bruggen)	50 st
Openbare verlichting	Aantal lichtmasten	3.942 stuks, waarvan ca 51 % LED

Ambities voor 2023 – 2026

- De beeldkwaliteit van de buitenruimte handhaven op minimaal niveau B (CROW-publicatie 323) en deze jaarlijks door onafhankelijke partijen laten meten. Waar nodig onderhoud bijsturen. Door de komst van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie met het accent 'Fit en groen in de polder' zal een actualisatie van de beeldkwaliteit vanaf 2023 nodig zijn.
- De implementatie van een nieuw beheersysteem voor alle kapitaalgoederen voortzetten. Afronding naar verwachting in 2023.
- In 2023 actualisatie huidige arealen uitvoeren en verwerken in het beheersysteem.
- Het sober en doelmatig voorbereiden en uitvoeren van investeringsprojecten, volgens planning en geraamd budget.
- Verder finetunen van beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Gebruik maken van landelijke cijfers en/of benchmark, waarbij technische kwaliteit en beeldkwaliteit niet in het geding komen.
- Het grondstoffenplan wordt waar mogelijk verder aangescherpt om tot een betere afvalscheiding te komen. Ook in 2023 wordt vooral ingezet op verdere verbetering van de faciliteiten in het algemeen en op die van de GFTE-inzameling bij hoogbouw in het bijzonder. Daarnaast zal in 2023 extra ingezet worden op het informeren van de inwoners over afvalscheiding. Dit om het percentage restafval verder te verminderen.
- Maatregelen voortkomend uit het groenstructuurplan in uitvoering brengen.
- Een start maken met de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed.
- Het verwerken van de klimaatadaptieve maatregelen in reconstructieprojecten.

Regio

Voor de uitvoering van beheertaken waar dit inhoudelijk en financieel voordeel oplevert zoeken we de samenwerking met de Regio Drechtsteden. Op dit moment worden beheertaken op het gebied van openbare verlichting, verkeersregelininstallaties en drukriolering uitgevoerd door de gemeente Dordrecht. Voor de beheertaken van gebouwen is een overeenkomst afgesloten met de vastgoedafdeling van de Servicegemeente Dordrecht (SGD). De regio en de financiële verantwoording blijft in handen van Alblusserdam. Ook op het gebied van regelgeving voor kabels en leidingen wordt samengewerkt met de andere zes Drechtsteden.

Beeldkwaliteitsniveau openbare ruimte

De minimale beeldkwaliteit voor de openbare ruimte is vastgesteld op een B (CROW) gemeten over alle onderdelen en over de hele gemeente. De uitzondering is op dit moment nog de begraafplaats. Daar is een hogere beeldkwaliteit A gewenst.

Beheer

Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen beschikt de gemeente over:

- Beheersystemen waarin van objecten de relevante data zijn ingebracht. Op grond daarvan worden de onderhouds- en vervangingsplanningen opgesteld;
- De inspecties naar de onderhoudsgesteldheid van de objecten. Aan de hand van de bevindingen rond de technische kwaliteit wordt in het beheersysteem de planning voor onderhoud geactualiseerd. Relevante mutaties in het areaal worden doorlopend bijgewerkt;
- In gemeentelijke gebouwen worden alle wettelijk verplichte veiligheidskeuringen uitgevoerd.
- De geplande onderhoudswerkzaamheden worden (zoveel mogelijk) via bestekken en conform het vastgestelde aanbestedingsbeleid aan marktpartijen opgedragen;
- De invoering van een nieuw beheersysteem is in uitvoering. Waar nodig wordt nog gebruik gemaakt van de oude systemen. Afronding van de inrichting van het nieuwe systeem is naar verwachting in 2023.

Financieel

Onderstaand overzicht geeft het totaal aan uitgaven onderhoud kapitaalgoederen weer:

Omschrijving (* 1.000)	2023	2024	2025	2026
Exploitatie	4.360	3.994	4.114	4.003
Storting voorziening groot onderhoud	201	201	201	201
Kapitaallasten	3.374	3.462	3.718	4.059
Totaal	7.935	7.657	8.033	8.263

Het investeringsplan 2023-2026 in bijlage 2 bij deze begroting geeft voor de jaren 2023-2026 inzicht in de te verwachten investeringen en in de planning van de uitgaven naar jaren van alle (verwachte) investeringskredieten. Het groot onderhoud aan riolering wordt gedekt uit een voorziening vanuit het Gemeentelijk Riolerings Plan, dit wordt in 2023 vervangen voor het Plan Stedelijk Water (PSW). Het groot onderhoud gebouwen wordt uitgevoerd op grond van het jaarplan dat voortkomt uit het Meerjaren Onderhouds Plan gebouwen (MJOP). Voor dit groot onderhoud is een voorziening kapitaalgoederen ingesteld door de gemeenteraad. Een nieuw MJOP voor gemeentelijk vastgoed in 2023-2024 zal ook de kosten en opbrengsten van verduurzamingsmaatregelen meenemen in de meerjarenplanning. Een herziening van de jaarlijkse storting kan nodig zijn en volgt uit de doorrekening van het nieuwe MJOP. Voor baggeren is een reserve baggeren ingesteld.

4. Paragraaf financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldpositie, het kasbeheer en de informatievoorziening.

Algemeen

Het Financieringsstatuut vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Afhankelijk van de hoogte en de verwachte duur van het liquiditeitstekort of –overschot, wordt vermogen tijdelijk of langdurig aangetrokken of tijdelijk uitgezet. Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Benadrukt wordt dat de financieringsfunctie van de gemeente Alblasterdam uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang om onderscheid te maken tussen de treasury- en de controlfunctie.

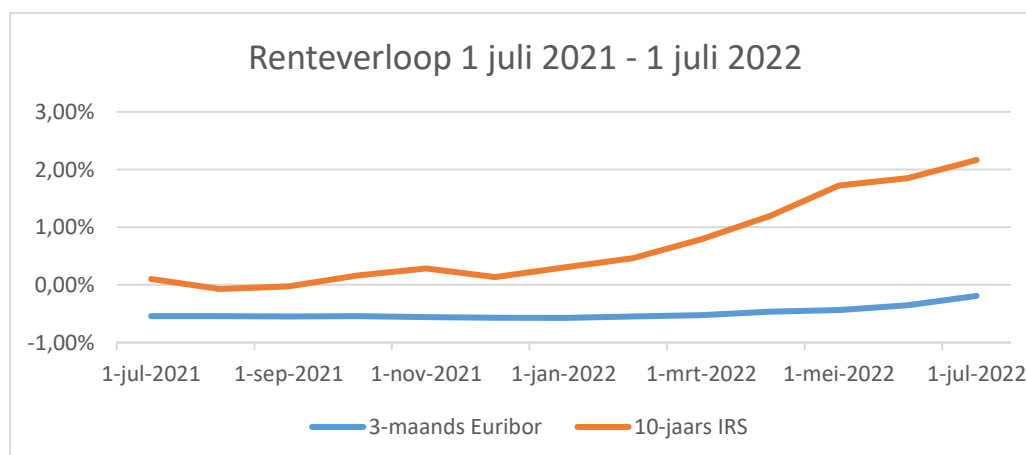
Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Rente-ontwikkelingen

De tarieven op de geldmarkt (kortlopende leningen) zijn in 2022 opgelopen. Dit komt doordat de ECB een renteverhoging heeft doorgevoerd in juli en heeft aangekondigd in september weer de rente te verhogen. Daarmee is de rente op kortlopende leningen per eind juli 2022 circa 0%. De kapitaalmarktrentes (looptijden langer dan een jaar) vertoonden in de eerste helft van 2022 een sterke opgaande ontwikkeling. Al deze ontwikkelingen worden veroorzaakt door de hoge inflatie en de verwachting dat de ECB de rente verder gaat verhogen.

De rente voor 10-jarige staatsleningen is eind juli 2022 gestegen naar een niveau van 1,30%. Banken berekenen bij het verstrekken van langjarige financiering liquiditeitsopslagen bovenop de IRS-niveaus. Voor bijvoorbeeld een 10-jaars lening bedraagt deze opslag medio juli 2022 circa 0,20% (20 basispunten).

Het afgelopen jaar heeft de renteontwikkeling het volgende beeld laten zien:

Financieringspositie

Interne rente

De BBV-notitie rente verplicht in de financieringsparagraaf inzicht te geven in de rentelasten, de aan taakvelden, grondexploitaties toe te rekenen rente en het renteresultaat. In onderstaande tabel is dit samengevat. Uit deze berekening komt een omslagrente van afgerond 1,0%.

Renteschema

Renteschema Taakveld Treasury Bedragen x € 1.000		2023	2024	2025	2026
a1.	De externe rentelasten over de lange financiering	€ 481	€ 466	€ 450	€ 434
a2.	De externe rentelasten over de korte financiering				
b.	De externe rentebaten	-/- € 23	-/- € 23	-/- € -	-/- € -
	<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>	€ 458	€ 443	€ 450	€ 434
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 23	-/- € 26	-/- € 27	-/- € 26
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € -	-/- € -	-/- € -	-/- € -
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/- _____ -/- € 23	+/- _____ -/- € 26	+/- _____ -/- € 27	+/- _____ -/- € 26
	<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	€ 435	€ 417	€ 423	€ 408
d1.	Rente over eigen vermogen	€ -	€ -	€ -	€ -
d2.	Rente over voorzieningen	€ -	€ -	€ -	€ -
e.	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i> De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ 435	€ 417	€ 423	€ 408
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-/- € 435	-/- € 417	-/- € 423	-/- € 408
	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	€ 435	€ 417	€ 423	€ 408
	<i>De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)</i>	€ 703	€ 703	€ 703	€ 703
	Vershil (absoluut)	€ -268	€ -286	€ -280	€ -295
	Vershil (procentueel)	-61,6%	-68,6%	-66,2%	-72,3%

Leningenportefeuilles

Opgenomen langlopende leningen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het verwachte verloop van de leningportefeuille in de komende jaren:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>					
Omschrijving	2023	2024	2025	2026	
Stand per 1 januari	€ 46.337	€ 41.246	€ 46.755	€ 59.514	
Nieuwe leningen	€ -	€ 15.000	€ 15.000	€ -	
Reguliere aflossingen	€ 5.091-	€ 9.491-	€ 2.241-	€ 2.991-	
Vervroegde aflossingen	€ -	€ -	€ -	€ -	
Rente-aanpassing	€ -	€ -	€ -	€ -	
Stand per 31 december	€ 41.246	€ 46.755	€ 59.514	€ 56.523	
Gemiddeld percentage per 31 december	1,07%	1,80%	2,01%	2,02%	
Rentelasten boekjaar	€ 453	€ 647	€ 1.025	€ 1.169	

Op grond van de meest actuele liquiditeitenplanning wordt in de jaren 2024 en 2025 nieuwe langlopende leningen verwacht van ieder € 15 miljoen.

Uitzettingen

Uitzettingen is de term die de Wet fido hanteert voor verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen. Voor een indeling van de gemeentelijke uitzettingen naar risicocategorie wordt verwezen naar het kopje Kredietrisico's verderop in deze paragraaf.

De gemeente Alblasserdam heeft de volgende uitzettingen:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
Omschrijving	Bedrag	Gemiddeld percentage
<u>Verstrekte geldleningen:</u>		
Stand per 1 januari 2023	€ 3.244	1,65%
Nieuwe leningen	€ -	
Reguliere aflossingen	€ 282-	
Vervroegde aflossingen	€ -	
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ -	
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	€ -	
Stand per 31 december 2023	€ 2.962	1,62%
<u>Beleggingen:</u>		
Geen	€ -	
Totaal uitzettingen per 31 december 2023	€ 2.962	

Schuldpositie

De afgelopen jaren is de bewustwording rond schuldposities, juist ook van overheden, sterk toegenomen. Een schuldpositie ontstaat indien de eigen middelen van een gemeente ontoereikend zijn om bijvoorbeeld activiteiten of investeringen te bekostigen. In dat geval dient externe financiering te worden aangetrokken. Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de aan financiering verbonden rente en aflossingen andere noodzakelijke uitgaven van de gemeente verdrücken.

De (ontwikkeling van de) schuldpositie kan vanuit meerdere invalshoeken worden benaderd.

Eén van de meest geijkte is de debt ratio. Deze ratio wordt ontleend aan de balans, waarbij wordt bezien welk percentage van het totaal vermogen/balanstotaal met vreemd vermogen gefinancierd is. Een algemeen gebruikelijke norm voor de beoordeling van de schuldpositie is een debt ratio van maximaal 80%. Een debt ratio van hoger dan 80% geeft aan dat het bezit met zeer veel schulden is belast.

Ook kan een verhouding worden bepaald tussen de netto schuld (balans) ten opzichte van de totale exploitatiebaten (netto schuld quote). Een netto schuld quote van kleiner dan 100% geeft een indicatie dat een gemeente de rentelasten van de schulden kan dekken uit de inkomsten. Bij een schuld quote tussen 100% en 130% is voorzichtigheid geboden (stoplicht op oranje) en een schuld quote hoger dan 130% geeft een indicatie dat de exploitatie te zwaar wordt belast met rentelasten (stoplicht op rood).

De verwachte herfinancieringen, looptijden van leningen, rentepercentages van de leningen en de werkelijke rentelasten geven inzicht in de mate waarin de gemeente gevoelig is voor renteherzieningen.

In de navolgende tabel wordt de (ontwikkeling van) de schuldsituatie van de gemeente Alblasserdam zowel in historisch perspectief als richting de toekomst in beeld gebracht. Dit beeld is gebaseerd op een prognose van de ontwikkeling van de balansposten voor de komende 4 jaar.

ALBLASSERDAM	Rekening 2020	Rekening 2021	Prognose 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Debt-Ratio	61%	64%	69%	71%	73%	76%	77%
Netto schuldquote	41%	70%	73%	94%	106%	129%	143%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	37%	63%	66%	92%	103%	127%	140%
Solvabiliteitsratio (eigen vermogen / totaal balans)	39%	36%	31%	29%	27%	24%	23%
Solvabiliteitsratio ((eigen vermogen + voorzieningen) / totaal balans)	40%	38%	33%	31%	29%	26%	25%

De debt ratio daalt in deze begrotingsperiode licht van 71% in 2023 naar 77% in 2026. Dit is nog altijd binnen de norm van maximaal 80%. De netto schuld/inkomsten (gecorrigeerd voor verstrekte leningen) is in 2023 92%, maar loopt op tot 140% in 2026. Dit vraagt wel aandacht voor de schuldsituatie van de gemeente en wellicht keuzes in de komende jaren.

De schuldsituatie is in 2023 nog gunstig, maar met een doorkijk naar 2026 is het van toenemend belang hier scherp op te sturen. De schuldsituatie neemt deze periode toe als gevolg van veel en grote investeringen.

De restant looptijd van de leningen per 1 januari 2024 is voor € 8,0 miljoen nog tussen 1 en 5 jaar, voor € 2,5 miljoen nog tussen 5 en 10 jaar en voor € 30,7 miljoen nog langer dan 10 jaar. Deze leningen kennen geen renteherzieningen tijdens de looptijd van de leningen.

In de tabel bij onderdeel 'leningportefeuilles' hiervoor is inzicht gegeven in de rentelasten van de opgenomen leningen en de gemiddelde rentepercentages.

Risicobeheersing

Zoals eerder benoemd vormt risicobeheersing één van de pijlers van de Wet fido. De belangrijkste risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie betreffen rente- en kredietrisico's.

Renterisico's

Renterisico's kunnen vanuit Wet fido-optiek worden gezien op de korte en op de langere termijn.

Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren: 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2023 kan de kasgeldlimiet voor de gemeente Alblasserdam als volgt worden bepaald:

Berekening kasgeldlimiet 2023:		<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
Begrotingstotaal 2023	€ 61.300				
Relevant percentage	8,5%				
Kasgeldlimiet	€ 5.211				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld. netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)	€ 3.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Kasgeldlimiet	€ 5.211	€ 5.211	€ 5.211	€ 5.211	€ 5.211
Overschrijding kasgeldlimiet		-	-	-	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	€ 2.211	€ 4.211	€ 4.211	€ 4.211	€ 4.211

De gemeente Alblaserdam verwacht in 2023 binnen de normen van de kasgeldlimiet (max. drie kwartalen overschrijding) te opereren.

De meest actuele liquiditeitenplanning geeft aan dat in 2023 geen nieuwe langlopende leningen benodigd zijn. Indien incidenteel behoefte is aan kortlopende financiering, dan worden daarvoor 1-maands kasgeldleningen gebruikt. Oogmerk van het door het SGD uit te voeren gemeentelijke saldobehaar is om de limietruimte optimaal te benutten.

Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rente typische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel van deze norm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Conform voorschrift van de Wet fido wordt het renterisico in onderstaande tabel voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm alleen betrekking heeft op het totaal van de begroting van het komende jaar.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm van de gemeente Alblaserdam voor 2023 circa € 12,3 miljoen bedraagt, zijnde 20% van het begrotingstotaal.

Berekening renterisiconorm		<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
Renterisico's	2023	2024	2025	2026	
Renteherzieningen	€ -	€ -	€ -	€ -	-
Aflossingen	€ 5.341	€ 9.741	€ 2.491	€ 3.241	
Renterisico	€ 5.341	€ 9.741	€ 2.491	€ 3.241	
Berekening renterisiconorm					
Begrotingstotaal 2023	€ 61.300				
Percentage cfm. regeling	20%				
Renterisiconorm 2023	€ 12.260				
Toetsing renterisico aan norm:					
Renterisiconorm	€ 12.260				
Renterisico	€ 5.341				
Ruimte onder de norm	€ 6.919				

Uit deze opstelling blijkt dat de gemeente Alblasserdam binnen de grenzen van de renterisiconorm opereert.

Kredietrisico's

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen) of uit verleende garanties.

Verstreckte geldleningen

Ingedeeld naar risicocategorie wordt voor 2023 het volgende verloop verwacht:

Categorie	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
	Verwachte stand per		% verdeling per	
	1-1-2023	31-12-2023	eind 2023	
Gemeenten / Provincies	€ -	€ -	0,0%	
Overheidsbanken	€ -	€ -	0,0%	
Woningcorporaties met garantie WSW	€ -	€ -	0,0%	
Woningcorporaties zonder garantie			0,0%	
Semi-overheidsinstellingen (1)	€ 2.710	€ 2.497	84,3%	
Financiële instellingen (A en hoger)	€ -	€ -	0,0%	
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ 534	€ 465	15,7%	
Niet-toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	€ -	€ -	0,0%	
Totaal	€ 3.244	€ 2.962	100,0%	

(1) Betreft GR Sportpark Souburgh

Verleende garanties

De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep:

Categorie	Risico profiel	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
		Verwachte stand per		% verdeling per	
		1-1-2023	31-12-2023	eind 2023	
Directe borstellungen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	Middel/ hoger	€ 10.175	€ 9.346	15,7%	
Achtervangpositie in waarborgfondsen (bijv. Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	Laag	€ 50.361	€ 50.165	84,3%	
Totaal		€ 60.536	€ 59.511	100,0%	

Kas- en saldobeleer

De inrichting van het betalingsverkeer (het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen) alsmede de saldogregulatie wordt verzorgd vanuit Servicegemeente Dordrecht. De gemeente Alblasserdam was, is en blijft daarbij overigens eigenaar van de betreffende bankrekeningen.

Een hulpmiddel bij de saldogregulatie én voor het eventueel opnemen van langjarige financiering is de meerjarige liquiditeitenplanning, welke door SGD in nauw overleg met de gemeente is opgezet. Deze planning wordt periodiek geactualiseerd op grond van nieuwe informatie of inzichten rond bijvoorbeeld investeringen.

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 2% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt, dient het meerdere afgestort te worden in 's Rijks Schatkist. Over dit saldo wordt op dit moment geen rente vergoed.

Het drempelbedrag voor de gemeente Alblaserdam voor 2023 kan als volgt worden berekend:

Berekening drempelbedrag SKB 2023:		<i>Bedragen x € 1.000</i>
Begrotingstotaal	€	61.300
Relevant percentage		2,00%
Drempelbedrag (afgerond)	€	1.226

Informatievoorziening

Minimaal twee maal per jaar vindt een overleg plaats met de Servicegemeente Dordrecht over de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken. Indien daartoe vanuit de gemeente of vanuit SGD behoefte dan wel noodzaak wordt gevoeld, vindt daarnaast ook contact op incidentele basis plaats. Voor zover relevant zullen door SGD rapportages worden opgeleverd voor in- of extern gebruik.

5. Paragraaf bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden de beleidsvoornemens en doelstellingen op het gebied van bedrijfsvoering toegelicht.

Organisatieontwikkeling

We werken in 2023 verder aan onze ambitie; samen op weg naar een wendbare en vitale organisatie, in, met en voor de samenleving. Waarin de opgaven van ons dorp centraal staan en samenwerking wordt opgezocht, met het dorp en met elkaar. We blijven werken aan de doorontwikkeling van onze organisatie en willen in 2023 een nieuw meerjarenplan voor de organisatieontwikkeling vaststellen, aansluitend bij het coalitieakkoord en het coalitieprogramma.

Vanuit de vijf programmalijnen - ontwikkelen en samenwerken, vitaliteit, samenleving, het nieuwe werken en kwaliteit op orde- worden, net als voorgaande jaren, ondersteunende activiteiten georganiseerd om de organisatie verder te ontwikkelen. Onder andere door vaardigheden en talenten van medewerkers verder te laten ontwikkelen, bijvoorbeeld door het goede gesprek, opdrachtgever- en opdrachtnemerschap en opgavegericht werken. En door met elkaar te delen en van elkaar te leren.

Op HR gebied zetten we in op het vernieuwen van de gesprekscyclus, zodat deze beter aansluit bij de ontwikkeling en doelstelling van de organisatie. En er vindt een doorontwikkeling plaats van strategische personeelsplanning (SPP) en een vlootschouw waarbij aanwezige kennis, talenten en competenties van de medewerkers in kaart wordt gebracht en afgezet tegen de gewenste kennis, talenten en competenties. Om de juiste mensen in onze organisatie te binden en te boeien investeren we ook in 2023 verder in onze aantrekkelijkheid als werkgever. Dit doen we door te investeren in ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden en te werken aan een cultuur waarbij sprake is van continue ontwikkeling. Gelet op de groeiende krapte op de arbeidsmarkt zullen we samen met de Servicegemeente Dordrecht ons arbeidsmarktcommunicatiebeleid en arbeidsmarktbeleid doorontwikkelen en moderniseren. Er wordt ingezet op het ontwikkelen van nieuwe en creatieve manieren om de arbeidsmarkt te benaderen, onder de inzet van een Corporate Recruiter.

Duurzame inzetbaarheid

Om onze organisatie vitaal te houden investeren we in duurzame inzetbaarheid. Via strategische personeelsplanning (SPP) brengen we onze organisatie in kaart en brengen we in beeld waar versterking nodig is. Ook hebben we blijvend aandacht voor het voorkomen en terugdringen van verzuim en werkdruk. We monitoren gezond en veilig werken via onder andere de uitvoering en opvolging van de RI&E (risico-inventarisatie en evaluatie) en beleid gericht op gezond en veilig werken. Vanuit de programmalijn Vitaliteit worden in 2023 verschillende activiteiten georganiseerd gericht op zelfbewustzijn, fysiek welzijn, mentaal welzijn en sociaal welzijn.

Samen met de andere Drechtsteden organisaties werken we, net als voorgaande jaren, ook in 2023 aan duurzame inzetbaarheid. In 2022 is gestart met een nieuwe Arbo dienstverlener. In 2023 werken we onder andere aan de verdere professionalisering van onze samenwerking.

Integriteit

Het thema integriteit staat binnen de gemeente Alblisserdam hoog op de agenda. In 2023 zullen we verder inzetten op het verhogen van het bewustzijn morele oordeelsvorming via trainingen morele oordeelsvorming, de eed/belofte, het introductieprogramma en workshops.

Regionale samenwerking

Vanaf 2022 nemen we deel aan de centrumregeling voor bedrijfsvoering met de gemeente Dordrecht als servicegemeente. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld en zijn er afspraken gemaakt over de inhoud van de uitvoering van de taken voor een eerste periode van vier jaar. En geven we in 2023 op een goede wijze invulling aan opdrachtgeverschap en vindt er hierover regelmatig overleg plaats met de opdrachtnemer waarbij de gemaakte prestatieafspraken worden gemonitord.

Communicatie, participatie en bestuursstijl

Het college wil, conform de lijn van het collegeprogramma Samen zijn we Alblisserdam, vaker het goede gesprek voeren, alle stemmen horen en in verbinding zijn. We willen zichtbaar zijn op alle communicatiekanalen en ook meer focus aanbrengen in de communicatie. Dat doen we door te gaan werken met etalages die gevuld worden met de belangrijkste (voor de inwoners meeste impact) projecten en werkzaamheden. Door dit te bundelen in etalages wordt de onderlinge samenhang van deze activiteiten versterkt en dit geeft onze inwoners meer inzicht in de uitvoering van onze belangrijkste opgaves.

Informatieveiligheid en Privacy

Ook in 2023 hebben de onderwerpen van informatieveiligheid en Privacy onze onverdeelde aandacht nodig. Het implementeren van de Baseline Informatieveiligheid Overheid is in 2022 ingezet en zal in 2023 voortgezet worden. Het aandachtsveld is ook continu in beweging, waardoor een continue afstemming noodzakelijk blijft.

De invoering van de AVG gaat zijn eerste lustrum in. Veel maatregelen, processen en aandachtgebieden die in 2018 opgepakt zijn, zijn ondertussen toe aan een herijking en controle op werking en bestaan van de maatregelen. Daarnaast is privacy een onderwerp dat niet alleen uit regels en afspraken bestaat, het is een onderwerp dat continue aandacht nodig heeft van onze medewerkers. Daarom werken we ook in 2023 aan de bewustwording. We hebben het voornemen om te peilen waar we als organisatie staan bij de toepassing van de AVG regelgeving. Op die manier krijgen we een goed beeld van wat er goed gaat en vooral van wat er beter moet.

Om een goed beeld te krijgen of de gemeente goed omgaat met privacy en informatieveiligheid aspecten zijn er diverse audits. De bekendste hiervan is de ENSIA, maar zo is er ook de interne en externe (zelf) audit ten behoeve van de Wet Politie Gegevens. De verantwoording van deze audits laten we zo veel als mogelijk mee lopen in de P&C cyclus van de gemeente.

Informatiemanagement / ICT verandert

In 2023 worden er twee grote deelprojecten van het programma 'ICT Verandert' afgerond, te weten de Digitale Werk Ruimte en de transitie van het rekencentrum. De realisatie van deze complexe deelprojecten hebben in 2022 vertraging opgelopen en lopen daardoor door in 2023. Daarnaast wordt er volop gewerkt aan het deelproject rondom het verstevigen van de Informatie management

en advies functies in de Smartdelta Drechtsteden. In 2023 wordt ook aan deze opgave verder gebouwd.

Ook loopt er een aantal grote landelijke projecten die impact gaan krijgen op ons informatie management. Zo is er de invoering van de Wet Open Overheid (WOO), de BDTO (Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid en de Omgevingswet. Daarnaast zullen we aandacht moeten besteden aan de implementatie van de Single Digital Gateway uitvoering. En staan de ontwikkelingen op het gebied van het grondvlak van onze automatisering niet stil. Onderwerpen als Common Ground (een nieuwe informatievoorziening) , Informatie Beveiliging en de continue verandering in processen vragen ook de nodige aandacht op het gebied van informatiebeheer, software aanpassingen en implementaties.

In 2022 hebben we de eerste stappen gezet in het gebruik van data om de adviezen en beslissingen beter te onderbouwen. In 2023 willen we dit continueren en daar waar mogelijk uitbouwen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Ontwikkelingen

Vanaf 2023 zal het college een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening moeten opnemen. Vanaf dit jaar zal de accountant geen specifieke uitspraak meer doen over het rechtmatig handelen van de gemeente, anders dan nagaan of deze rechtmatigheidsverantwoording getrouw is (als onderdeel van de controle van de jaarrekening).

De commissie BBV heeft onder andere de taak een visie ten aanzien van rechtmatigheid in de controleverklaring van gemeenten op te stellen en de eenduidige interpretatie hiervan te bevorderen.

De visie van commissie BBV is opgenomen in de Kadernota rechtmatigheid. Voor een eenduidige interpretatie worden richtlijnen gegeven die uiteenvallen in stellige uitspraken en aanbevelingen. De commissie BBV adviseert in de Kadernota rechtmatigheid onderstaande stellige uitspraken als dwingend te beschouwen:

1. De kaderstelling door de raad/verordeningen moet(en) duidelijk zijn ten aanzien van de financiële consequenties.
2. De rechtmatigheidsverantwoording van het college geeft een overzicht van afwijkingen ten opzichte van wetgeving en kaderstelling door de raad.
3. Niet-naleving van de wet Fido moet worden toegelicht in de Paragraaf Bedrijfsvoering.
4. Er wordt gepleit om ten aanzien van Misbruik en Oneigenlijk gebruik een overkoepelend beleid te formuleren.

Uitwerking 2022 en doorkijk naar 2023

Zoals aangegeven zal het college vanaf 2023 een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening moeten opnemen. Vanaf 2023 zal de accountant geen specifieke uitspraak meer doen over het rechtmatig handelen van de gemeente, anders dan nagaan of deze rechtmatigheidsverantwoording getrouw is (als onderdeel van de controle van de jaarrekening). Het jaar 2022 zal als een 'proefjaar' gebruikt worden om de inrichting en uitkomsten voor de rechtmatigheidsverantwoording op een juiste wijze weer te geven en in te regelen; specifiek de uitspraken van de Kadernota rechtmatigheid zoals hierboven opgenomen.

6. Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Alblasserdam heeft bestuurlijke en financiële belangen in een aantal verbonden partijen zoals gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en stichtingen. In de door de gemeenteraad op 21 april 2015 vastgestelde Nota Verbonden partijen Alblasserdam 2015 is een beschrijving van het begrip Verbonden partij opgenomen. Ook staat hierin een afwegingskader voor het aangaan van een Verbonden partij en is er een kader en instrumentarium opgenomen voor sturing en toezicht. In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de partijen waarin de gemeente participeert en wordt ingegaan op het risicoprofiel. Voor de beleidsinhoud van de Verbonden partijen wordt verwezen naar de programma's in de begroting. Op basis van een risicoprofiel en -classificatie wordt aan iedere verbonden partij een sturingspakket gekoppeld. Bij een hoger risicoprofiel worden zowel voor het college als voor de raad meer instrumenten ingezet.

Overzicht verbonden partijen

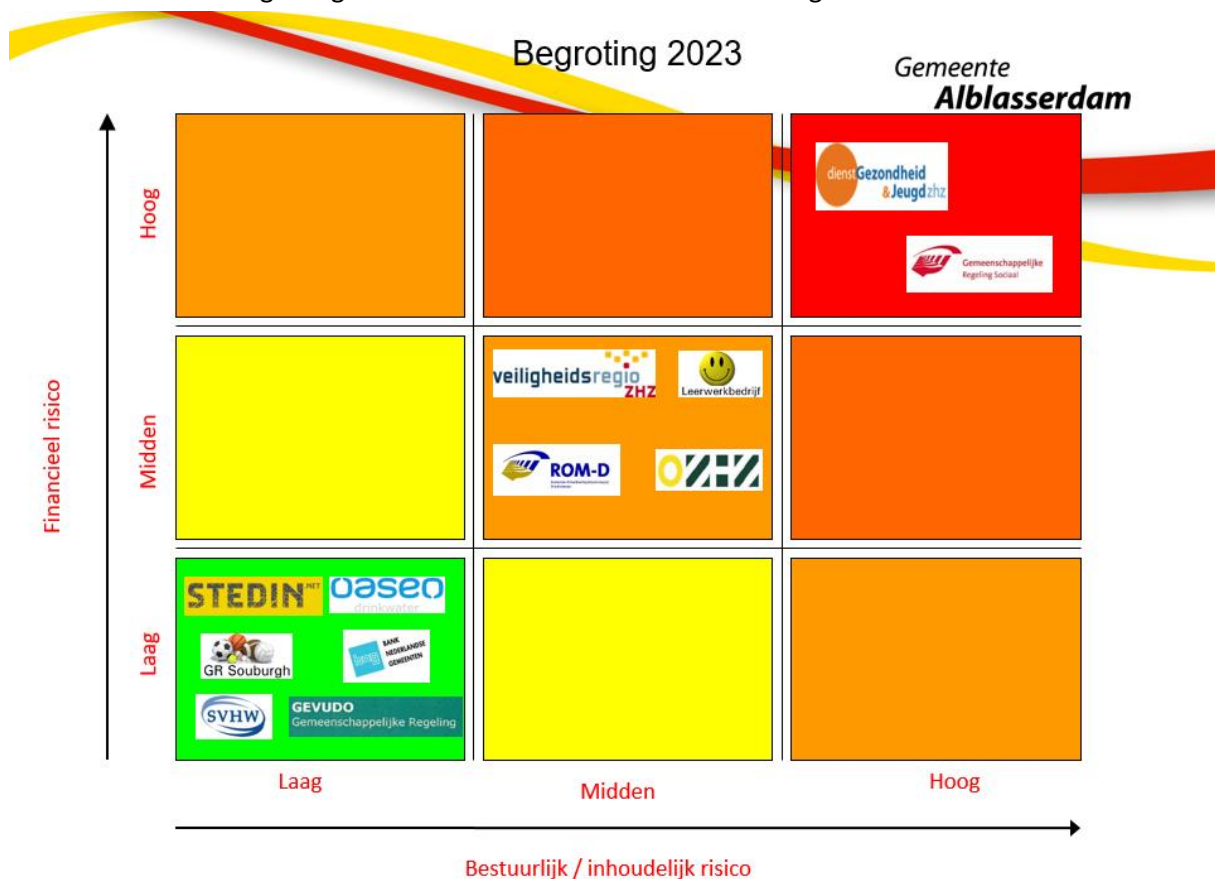
Alblasserdam neemt deel in de volgende verbonden partijen, waarbij het openbaar belang per partij is weergegeven.

Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang
1. Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GRS)	Dordrecht	De GRS behartigt de belangen op het gebied van de Inkomensvoorzieningen. De GR voert de taken uit die de gemeenten hebben overgedragen. Specifieke wensen vanuit de gemeenten kunnen via maatwerk of dienstverleningsovereenkomsten worden uitgevoerd. De GR Drechtwerk wordt per 31 december 2022 opgeheven. De activiteiten op het gebied van de sociale werkvoorziening worden overgenomen door de GRS.
2. Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJZH)	Dordrecht	Het in algemene zin behartigen van de belangen op het terrein van: publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, geneeskundige hulpverlening.
3. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	Dordrecht	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen).
4. Gemeenschappelijke regeling Sportpark Souburgh	Alblasserdam	Het in stand houden en exploiteren van een sportpark met alle daarbij behorende voorzieningen, zoals terreinen, gebouwen en andere accommodaties, een en ander binnen het gebied als aangegeven op de bij deze regeling behorende gewaarmerkte tekening.
5. Samenwerkingsverband Vastgoedinfo, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	Klaaswaal	Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot: de heffing en invordering van belastingen; de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken; de administratie van vastgoedgegevens; het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden.
6. GR Omgevingsdienst	Dordrecht	De Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid ondersteunt de deelnemende regiogemeenten en de Provincie Zuid-Holland bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving en op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang
7. Gemeenschappelijke Regeling Gevudo	Dordrecht	Gevudo: Het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in NV Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC). Doel is om vanuit milieuverantwoord afvalbeheer een bijdrage te leveren aan een duurzame leefomgeving.
8. Stedin	Rotterdam	Regionale Nederlandse netbeheerder, die verantwoordelijk is voor het transport van elektriciteit en gas.
9. Oasen	Gouda	Het (doen) exploiteren van een of meer waterleidingbedrijven en laboratoria.
10. Bank Nederlandse gemeenten	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. De Bank Nederlandse Gemeenten biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen.
11. Rom-D	Dordrecht	De doelstelling van de ROM-D is het versterken en uitbouwen van de regionale economie, in die zin dat een permanente toekomstige meerwaarde ontstaat en tenminste aansluiting wordt gevonden bij de landelijke ontwikkeling.
12. Stichting leerwerkbedrijf Alblasserdam	Alblasserdam	De stichting leerwerkbedrijf Alblasserdam ('SMILE') is per 1 maart 2013 opgericht en op diverse terreinen actief binnen de lokale gemeenschap. Er is gewerkt aan inzet van het gemeentelijk leerwerkbedrijf bij de uitvoering van de Participatiewet en inzet bij de operationalisering van de drie decentralisaties.

Risicoclassificatie

Om te bepalen welk sturing- en toezichtpakket van toepassing is, is voor de begroting 2023 een risicoanalyse uitgevoerd. Deze analyse heeft geleid tot onderstaande risicoclassificatie. Met het vaststellen van de begroting is deze risicoclassificatie definitief vastgesteld.

Toelichting op de verbonden partijen met een risicoclassificatie van gemiddeld en hoger:

- De risicoclassificatie van de GR Sociaal wordt als hoog gekwalificeerd vanwege de hoge financiële bijdrage en een weerstandsvermogen dat nagenoeg nihil is. Inhoudelijke risico's zijn als laag gekwalificeerd vanwege duidelijk gemaakte afspraken.
- De GR DG&J ZHZ kent hoge hoge financiële en inhoudelijke risico's. Het onderdeel Jeugd kent (financiële) zorgen en risico's omdat de vraag naar jeugdhulp blijft stijgen. We worden gecompenseerd door het rijk via de hervormingsagenda. Daarin zijn echter ook weer meteen bezuinigingen opgenomen (en afgevraagd kan worden of dit realistisch is). We zijn hierin ook afhankelijk van landelijk beleid. Grip krijgen op de kosten van de Jeugdzorg doen we regionaal, maar is met ingang van 2023 ook echt een lokale aangelegenheid. Vanaf dit jaar is de bijdrage volledig gebaseerd op het profijtbeginsel.
De in de begroting van de GR gepresenteerde weerstandratio is slechts 0,45%. De buffer om onvoorziene tegenvallers op te vangen is daardoor beperkt en dit heeft effect op het gemeentelijk risicoprofiel.
- De GR VR ZHZ heeft een gemiddeld risico vooral door de hoge financiële bijdrage en een onafgedekt deel van de risico's. Daarnaast is er een verminderde invloed op het beleid doordat het vooral om wettelijke taken gaat. Binnen de begroting van de GR wordt een bescheiden buffer aangehouden; de weerstandratio is slechts 0,33%. Het onafgedekte deel wordt zodoende verlegd naar de deelnemende gemeenten dit heeft effect op het gemeentelijk risicoprofiel.
- De GR OZHZ heeft een gemiddeld risico door de omvang van de jaarlijkse bijdrage van > € 1 milj. Het weerstandsvermogen van de GR is (nagenoeg) toereikend.
- De GR ROM-D kent een gemiddeld risico. Alhoewel deze GR bestuurlijk/inhoudelijk een lage risicokwalificatie heeft, is de overall de conclusie gemiddeld omdat het Nedstaalterrein een fors project is voor Alblasserdam met grote inhoudelijke risico's. Ook kennen onderdelen negatieve algemene reserves, maar de indirecte invloed is nihil. De gemeente loopt maximaal risico over de aandelen verhouding.
- De Stichting Leerwerkbedrijf Alblasserdam is een gemiddeld risico toegekend. Dit omdat er negatieve resultaten zijn gerealiseerd.

Sturingsarrangement

Uit de risico-classificatie volgt voor de betreffende Verbonden partij het volgende pakket voor de wijze van sturen en informeren in 2023:

Risico-classificatie	Verbonden partijen	Sturings- en toezichtsarrangementen
1. Laag	Stedin, Oasen, GR Souburgh, SVHW, BNG, Gevudo	Basis pakket
2. Gemiddeld	OZHZ, Rom-D, VRZHZ, Stichting Leerwerkbedrijf Alblasserdam	Pluspakket
3. Hoog	DG&J ZHZ (*), GR Sociaal	Compleetpakket

(*) Gelet op het hoge financiële risico is voor de DG&J, onderdeel Jeugd 'maatwerk'afgesproken. Naast de sturingsarrangementen van het compleetpakket zal de raad geïnformeerd worden over inhoudelijke stukken met inspanningen die gericht zijn op het grip krijgen op de financiën.

Inhoud Sturingsarrangementen

Het risicoprofiel is een indicator voor het sturingsarrangementen van de raad en het college.

Hieronder zijn de pakketten opgenomen met daarin het onderscheid tussen de controlerende en kaderstellende van de gemeenteraad evenals de rolverdeling tussen raad en college.

	Kaderstellende rol (= sturen)	Controlerende rol (=beheersen)
Basis pakket	<ul style="list-style-type: none"> begroting verbonden partij met ambtelijk advies bespreken in college in de gemeentelijke begroting wordt jaarlijks een actuele risicoanalyse verbonden partijen opgenomen + bepaling welke pakketten gelden voor welke verbonden partijen + voor welke verbonden partijen maatwerk wordt afgesproken, dit wordt door de raad vastgesteld begroting van de verbonden partij wordt voor zienswijze aan de raad voorgelegd jaarlijkse bijeenkomst waarin risicoanalyses verbonden partijen worden besproken tussen college en raad 	<ul style="list-style-type: none"> jaarrekening verbonden partij met ambtelijk advies bespreken in college in de jaarrekening wordt door het college verantwoording afgelegd aan de raad over de verbonden partijen actieve informatieplicht: bij belangrijke tussentijdse ontwikkelingen informeert het college de raad via burap's of RIB
Plus pakket	<ul style="list-style-type: none"> hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen 	<ul style="list-style-type: none"> alle P&C documenten verbonden partijen (ook burap's) worden met ambtelijk advies besproken in college in gemeentelijke burap wordt door het college verantwoording afgelegd aan de raad over de verbonden partijen met risicoclassificatie 'gemiddeld' of hoger
Compleet pakket	<ul style="list-style-type: none"> nog hogere frequentie bestuurlijke en ambtelijke overleggen er wordt een actieve dialoog tussen de raad en de verbonden partij georganiseerd door bijvoorbeeld de directie uit te nodigen in de raad 	<ul style="list-style-type: none"> het college informeert de raad via een RIB over de P&C documenten van de verbonden partij zo nodig wordt de raad tussentijds geïnformeerd (ook buiten P&C documenten om)

Financiële informatie per verbonden partij

Voor de financiële informatie is gebruik gemaakt van de cijfers uit de begrotingen 2023 van de verbonden partij, tenzij die gegevens niet bekend waren bij opstelling van deze paragraaf. In dat geval zijn de gegevens gebaseerd op de jaarrekening 2021 of eerder van de verbonden partij, aangegeven met (*).

		Financieel belang	Eigen vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Vreemd vermogen	Geraamd Financieel resultaat Alblasterdam
	Verbonden partijen						
	Bedragen x € 1.000,-		1-1	31-12	1-1	31-12	2023
	Gemeenschappelijke Regelingen						
1	GR Sociaal	14.575	0	0	11.524	10.861	0
2	GR Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ	6.562	1.997	1.702	58.332	57.524	0
3	GR Veiligheidsregio ZHZ	1.575	2.099	1.465	96.662	94.655	0
4	GR Sportpark Souburgh	394	62	62	2.478	2.556	0
5	SVHW	231	700	700	5.577	5.482	0
6	GR Omgevingsdienst ZHZ	1.771	1.445	1.323	11.481	12.788	0

7	GR Gevudo	0	30	30	0	0	0
Vennootschappen							
8	Stedin NV (*)	22.497	2.891.000	3.270.000	3.421.000	3.516.000	77
9	Oasen NV (*)	8	116.741	122.426	178.860	188.121	0
10	BNG NV	21	4.329.000	4.364.000	87.111.000	85.981.000	60
11	ROM-D Holding NV (*)		4.116	4.341	2.151	2.151	0
12	ROM-D Dordtse Kill III CV (*)	121	9.903	11.642	8.952	4.968	0
Stichtingen							
13	Stichting leerwerkbedrijf Alblasserdam (*)	0	75	nb	272	nb	0

7. Paragraaf grondbeleid

Algemeen

De paragraaf Grondbeleid in de Begroting 2023 geeft inzicht in de volgende zaken:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de te realiseren doelstellingen;
- een aanduiding van de wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd;
- een prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitaties en de risico's;
- de ontwikkeling van de reserve grondexploitaties.

Huidig grondbeleid

De belangrijkste financiële uitgangspunten zijn vastgelegd in de financiële verordening van de gemeente Alblasterdam. Hierin staat opgenomen dat aparte nota's worden opgesteld voor winst- en verliesneming en voor weerstandsvermogen en risicomanagement.

In april 2019 heeft de raad ingestemd met de beleidslijn om het grondbeleid, zoals dat was vastgelegd in de Nota Grond- en vastgoedbeleid en de Nota Prijsbeleid en Vastgoed uit 2013, te continueren.

Het grondbeleid van de gemeente Alblasterdam kenmerkt zich door een faciliterende rol voor de gemeente waarbij het begrip uitnodigingsplanologie centraal staat. De gemeente neemt het initiatief als procesregisseur, maar ziet niet automatisch een rol voor zichzelf met betrekking tot grondverwerving en het lopen van financiële risico's. Het uitgangspunt blijft daarom een "faciliterend grondbeleid, tenzij..." . Daarbij behoudt de gemeente ruimte om ook actief grondbeleid te voeren in het geval dit noodzakelijk is om een beleidsdoel te realiseren.

Actieve grondexploitaties worden uitgevoerd bij ontwikkelingen met groot maatschappelijk en/of politiek belang die niet door de markt worden opgepakt. Voor gronden die geen beleidsdoel ondersteunen, is eigendom niet noodzakelijk en neemt de gemeente een faciliterende houding aan.

De gemeente zet in op anterieur kostenverhaal, waarbij gewerkt wordt met een voorovereenkomst. Hiermee worden kosten en te verwachten prestaties van de gemeente en initiatiefnemer transparant gemaakt. Daarnaast wordt het exploitatieplan ingezet als het niet is gelukt kosten te verhalen voor vaststelling van het ruimtelijk besluit. Per 1 januari 2023 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. Onder de Omgevingswet vervalt het exploitatieplan. Publiekrechtelijk kostenverhaal is dan geregeld in twee nieuwe systemen: publiekrechtelijk kostenverhaal met tijdvak (ontwikkelingen met einddatum) en publiekrechtelijk kostenverhaal zonder tijdvak (organische ontwikkelingen). Het privaatrechtelijk kostenverhaal zal ook onder de Omgevingswet geregeld worden middels een anterieure overeenkomst.

Daarnaast zijn in de nota's de kaders voor grond- en vastgoedzaken vastgelegd en is een aantal specifieke uitgangspunten voor de grondexploitaties geformuleerd. Deze zijn:

- Jaarlijks worden de BIE's (bouwgronden in exploitatie) geactualiseerd;
- Verliezen worden direct genomen en worden verwerkt in verliesvoorzieningen;
- Winsten in projecten worden pas genomen bij afsluiten van de projecten;
- Tussentijds winstnemen op positieve grondexploitaties vindt plaats naar rato van gemaakte kosten en opbrengsten, waarbij rekening wordt gehouden met projectspecifieke risico's;
- Bij aanvang van projecten wordt grond gewaardeerd op inbrengwaarde;
- Er vindt geen directe verevening plaats tussen projecten;
- De weerstandsratio dient tussen 1,0 en 1,4 te zijn;
- De verantwoordelijkheid van het grondbeleid ligt bij de portefeuillehouder financiën;

- Projectwethouders zijn integraal (dus ook financieel) verantwoordelijk voor de projecten waar zij bestuurlijk opdrachtgever van zijn.

Grondverwerving en uitgifte

Het uitgangspunt in het huidige grondbeleid is dat de gemeente niet actief gronden aankoopt ten behoeve van de locatie en gebiedsontwikkeling, tenzij er overwegingen zijn om dit wel te doen. Daarbij moet worden gedacht aan het verwezenlijken van ambities en doelstellingen die niet door de markt worden 'opgepakt'.

Ontwikkelingen Bouwgronden in exploitatie (BIE's)

De grondexploitatieportefeuille van de gemeente Alblasserdam omvat op dit moment nog 3 BIE's (bouwgrond in exploitatie):

- Waterhoven;
- Bedrijvenlocatie Staalindustrieweg;
- Zuidelijk Havengebied.

Project Waterhoven

Korte omschrijving project:

Het realiseren en opleveren van een woonwijk met kavels voor particulier opdrachtgeverschap en projectwoningen met bijbehorende infrastructuur en woonomgeving in het plan Waterhoven. Alle gronden in Waterhoven zijn verkocht.

Wat gaan we doen:

De volgende acties zijn ingezet en worden de komende periode voortgezet:

- Waterhoven BV zal de resterende 28 projectmatige woningen realiseren. Tegelijkertijd realiseren particuliere opdrachtgevers hun woningen aan de Raapzaadhof en de Vlashof;
- De Raapzaadhof en de Vlashof zijn bouwrijp en worden per eiland woonrijp gemaakt nadat alle woningen zijn opgeleverd.

Project Bedrijvenlocatie Staalindustrieweg

Korte omschrijving project:

De realisatie van bedrijfskavels aan de voormalige woonwagenlocatie aan de Staalindustrieweg.

Wat gaan we doen:

In 2022 en overlopend in 2023 wordt gestart met de werkzaamheden van het bouwrijpmaken van de locatie. Dit behelst de volgende werkzaamheden:

- Opschonen terrein;
- Aanleggen riolering;
- Verharden van te verhuren kavels met asfalt;
- Hekwerk om de te verhuren kavels plaatsen;
- Hoofdwegen aanbrengen van asfalt;
- Openbare verlichting plaatsen.

Project Zuidelijk Havengebied

Korte omschrijving project:

De realisatie van ca. 150 woningen, 1.100 m² aan commerciële voorzieningen en een gebouwde parkeervoorziening in het Zuidelijk Havengebied, dat lange tijd werd gebruikt als parkeerterrein en camperstandplaats.

Wat gaan we doen:

Planning op hoofdlijnen (onder voorbehoud van definitieve planvorming):

- Nadere uitwerking VO/DO (Q1 – Q3 2022);
- Aanpassing GREX (Q3 2022);
- Besluitvorming B&W en Raad (Q3/Q4 2022);
- Start planologische procedures (Q3 – Q4 2022);
- Start bouw (eind Q4 2023);

- Oplevering (2026).

Verwachte resultaten grondexploitaties

Begroting 2023

De in de door de raad op 6 juli 2022 vastgestelde 'Actualisatie grondexploitaties 2022' opgenomen resultaten vormen de basis voor de cijfers die worden gepresenteerd op het product grondexploitaties en het verwachte verloop van de algemene reserve grondexploitaties. De ingeschatte risico's en het benodigde weerstandsvermogen zijn ook ontleend aan dezelfde basisdocumenten.

Daarnaast wordt in het kader van de begroting een 'doorkijk' gegeven naar effecten van de ontwikkelingen op de projectresultaten en de ontwikkeling van de reserve grondexploitaties. In de actualisatie van de grondexploitaties 2023 (voorjaar 2023) zal deze doorkijk verder worden uitgewerkt in de rapportage 'Actualisatie grondexploitaties 2023' en de eventuele wijzigingen worden verwerkt in de begroting.

Actualisatie BIE's per 1-1-2022, Begroting 2023		
Grondexploitatie totaal	NCW per 1-1-2022 Actualisatie	NCW per 1-1-2022 Begroting 2023
Waterhoven	-65.000	68.000
Staalindustrieweg	-543.000	-543.000
Zuidelijk Havengebied	-274.000	-274.000
Actief winstgevend	-882.000	-749.000
Totaal grondexploitaties	-882.000	-749.000

De grondexploitatie Waterhoven verslechtert door de budgetverhogingen van woonrijpmaken en plankosten/VTU. Binnen deze grondexploitatie is in het verleden winst genomen. Het negatieve resultaat wat nu ontstaat na verwerking van de budgetverhoging wordt bij de Actualisatie grondexploitaties 2023 met de tussentijds genomen winst 'verevend'.

Risico's

De risico's zijn ten opzichte van de Actualisatie grondexploitaties 2022 ongewijzigd. De civieltechnische prijsstijgingen worden gemonitord. Voor Waterhoven is reeds een nieuwe civieltechnische kostenraming opgevoerd. Voor de Staalindustrieweg en het Zuidelijk Havengebied zal bij de Actualisatie grondexploitaties 2023 een nieuwe civieltechnische kostenraming worden opgevoerd. Naar verwachting kunnen deze kostenstijgingen worden opgevangen door de positieve resultaten van de grondexploitaties.

Grondexploitatie totaal	Risico's Actualisatie 2022	Mutaties	Risico's Begroting 2023	Niet afgedekt uit resultaat
Actieve grondexploitaies	47.000	-	47.000	-
Totaal risico's	47.000	-	47.000	-

De risico's worden niet verwerkt in de grondexploitaties zelf, maar worden apart geraamd. Voor de actieve verliesgevende grondexploitaties worden de risico's afgedekt middels de algemene reserve grondexploitaties. Voor de winstgevende projecten uit het positieve resultaat mits het risicobedrag het positieve resultaat niet overschrijdt.

Financiële positie grondexploitaties

De grondexploitatieresultaten zijn van invloed op de financiële positie van de gemeente. De gemeente Alblasterdam kent de navolgende reserves en voorzieningen die verband houden met de ingeschatte resultaten van de grondexploitaties:

Algemene reserve grondexploitatie

Deze reserve is bedoeld als algemene buffer voor het opvangen van mogelijke tekorten binnen de verschillende grondexploitaties en ter dekking van de risico's van de verliesgevende grondexploitaties.

De stand van de reserve grondexploitaties per 31-12-2021 bedraagt € 1.222.818,-.

Tussentijdse Winstneming

Waterhoven

Bij de jaarrekening 2020 is op het project Waterhoven in totaal een bedrag van circa €2 miljoen aan winst genomen. Door de budgetverhoging van het woonrijpmaken en de plankosten zal hierop naar bij de jaarrekening 2022 een correctie worden gemaakt.

Voorziening verliesgevende grondexploitaties

Deze voorziening dient voor het opvangen van tekorten die zijn ontstaan bij een grondexploitatie. In het kader van de BBV-voorschriften is het noodzakelijk een voorziening te treffen op het moment dat een verlies wordt berekend. Op dit moment zijn de grondexploitaties binnen de gemeente Alblasserdam winstgevend, er is dus geen voorziening getroffen voor verliesgevende grondexploitaties.

Weerstandscapaciteit

Het gemeentelijk grondbeleid is een terrein waarbij enerzijds de gewenste gemeentelijke koers richtinggevend is maar anderzijds de externe omstandigheden ook van invloed kunnen zijn op het gewenste resultaat. De vastgoedmarkt, waar het grootste deel van de exploitaties sterk door wordt beïnvloed, is een moeilijk voorspelbaar en beheersbaar terrein. Zeker op de bedrijvenmarkt maar ook op de woningmarkt zijn economische schommelingen direct van invloed op de prijs maar vooral op de afzetsnelheid. Al met al betekent dit dat bij de realisatie van de gewenste projecten een zeker risico ontstaat. De gevolgen van de wijzigingen in de risico's in de geactualiseerde grondexploitaties en de gevolgen daarvan voor het weerstandsvermogen worden toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen.

In het door de raad vastgestelde Nota Grond en Vastgoedbeleid wordt een norm voor de weerstandsratio gehanteerd (verhouding tussen risico's van de projecten met een verwacht verlies, de risico's op afgesloten projecten en de Algemene reserve grondexploitaties van minimaal 1 en maximaal 1,4. In gevallen dat de ratio zich buiten deze bandbreedte begeeft, wordt bij de jaarrekening een voorstel gedaan voor verrekening tussen de reserve grondexploitaties en de algemene reserve.

Op dit moment kunnen alle risico's op de grondexploitaties worden afgedekt uit het resultaat. In de loop van 2022 zal meer duidelijkheid komen over de planontwikkeling op Havengebied en de risico's die hiermee gepaard gaan. Dan zal ook moeten worden beoordeeld in hoeverre de risico's op dit project de weerstandscapaciteit beïnvloedt.

Conclusie

Binnen de totale grondexploitatie gaan aanzienlijke bedragen om. Voor zover er sprake is van risico's, zijn deze afgedekt via een voorziening, samenwerkingsovereenkomst of beschikbaar weerstandsvermogen. Binnen de totale grondexploitatie is nog steeds sprake van een toekomstig positieve verdien capaciteit, maar deze staat onder druk door civieltechnische prijsstijgingen. Voor de gevolgen van de wijzigingen binnen de grondexploitaties voor de financiële positie van de gemeente Alblasserdam verwijzen we naar paragraaf Weerstandscapaciteit.

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten per programma

Programma's	Bedragen x € 1.000	Begroting Primair 2023	Begroting Primair 2024	Begroting Primair 2025	Begroting Primair 2026
Een duurzaam bereikbaar dorp	Lasten	9.177	9.333	9.586	9.765
	baten	5.662	5.697	5.697	5.697
	Saldo van baten en lasten	-/-3.515	-/-3.636	-/-3.889	-/-4.068
	Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
	Onttrekking aan reserves	0	0	0	0
	Mutaties in de reserves	0	0	0	0
	Geraamd resultaat	-/-3.515	-/-3.636	-/-3.889	-/-4.068
Met oog voor elkaar	Lasten	28.860	28.978	28.378	28.672
	Baten	6.824	7.022	7.035	7.095
	Saldo van baten en lasten	-/-22.036	-/-21.956	-/-21.343	-/-21.577
	Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
	Onttrekking aan reserves	0	0	0	0
	Mutaties in de reserves	0	0	0	0
	Geraamd resultaat	-/-22.036	-/-21.956	-/-21.343	-/-21.577
Thuis in ons dorp	Lasten	12.759	12.236	11.165	11.120
	Baten	3.429	3.096	2.203	2.199
	Saldo van baten en lasten	-/-9.330	-/-9.140	-/-8.962	-/-8.921
	Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
	Onttrekking aan reserves	0	0	0	0
	Mutaties in de reserves	0	0	0	0
	Geraamd resultaat	-/-9.330	-/-9.140	-/-8.962	-/-8.921
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Lasten	657	6	-55	-209
	Baten	43.960	43.036	43.189	41.221
	Saldo van baten en lasten	43.303	43.030	43.244	41.430
	Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
	Onttrekking aan reserves	0	0	0	0
	Mutaties in de reserves	0	0	0	0
	Geraamd resultaat	43.303	43.030	43.244	41.430
Overhead	Lasten	8.658	8.708	8.791	8.777
	Baten	953	953	953	953
	Saldo van baten en lasten	-/-7.705	-/-7.755	-/-7.838	-/-7.824
	Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
	Onttrekking aan reserves	0	0	0	0
	Mutaties in de reserves	0	0	0	0
	Geraamd resultaat	-/-7.705	-/-7.755	-/-7.838	-/-7.824
Solide financieel beleid	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	0	0	0	0
	Toevoeging aan reserves	212	170	170	170
	Onttrekking aan reserves	336	360	210	210
	Mutaties in de reserves	124	190	40	40
	Geraamd resultaat	124	190	40	40
Totaal	Lasten	60.111	59.261	57.865	58.125
	Baten	60.828	59.804	59.077	57.165
	Saldo van baten en lasten	717	543	1.212	-/-960
	Toevoeging aan reserves	212	170	170	170
	Onttrekking aan reserves	336	360	210	210
	Mutaties in de reserves	124	190	40	40
	Geraamd resultaat	841	733	1.252	-/-920

Uiteenzetting van de financiële positie

De financiële positie van een gemeente is niet alleen uit de balans af te lezen. Om een goed beeld van de financiële positie van een gemeente te krijgen, zijn meerdere kengetallen relevant. In de verschillende paragrafen is nadere informatie opgenomen over onder meer het risicoprofiel, het weerstandsvermogen, de schuldpositie, het beheer van kapitaalgoederen en het grondbeleid. Op grond van deze informatie kan een totaal beeld van de financiële positie van een gemeente worden gevormd.

In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn de verplichte kengetallen over de financiële positie vermeld. De paragraaf Financiering geeft inzicht in de aangegane leningen van de gemeente Alblasserdam.

Een aantal belangrijke kengetallen voor de financiële positie van de gemeente Alblasserdam is als volgt samen te vatten:

Indicator	Gunstig	Neutraal	Ongunstig
Structureel sluitende begroting			
Weerstandsvermogen –incidenteel -			
Schuldpositie			

De verschillende indicatoren worden hierna kort toegelicht. Voor een uitgebreidere toelichting op de financiële positie wordt verwezen naar de paragrafen.

Structureel sluitende begroting

Normering volgens eigen beleid:

- *Gunstig: alle jaren zijn individueel 'structureel' sluitend*
- *Neutraal: alle jaren zijn per saldo 'structureel' sluitend *)*
- *Ongunstig: geen 'structureel' sluitende begroting*

In het onderdeel 'Van Kaderbrief naar begroting' is het meerjarenperspectief voor 2023-2026 weergegeven. Het geraamde resultaat is in 2023 structureel sluitend. Hoewel daarom de volgende jaren niet sluitend hoeven te zijn in het kader van het toezichtsregime, zijn wij content dat in het meerjarenperspectief ook 2024 en 2025 structureel sluitend zijn.

Voldoende weerstandsvermogen – incidenteel

Normering volgens eigen beleid:

- *Gunstig: weerstandsratio (algemeen) voldoet in alle jaren aan streefwaarde van minimaal 1,4 en weerstandsratio grondexploitatie is minimaal 1,0*
- *Neutraal: weerstandsratio (algemeen) voldoet niet in alle jaren aan streefwaarde van minimaal 1,4, maar is wel minimaal 1,0 en weerstandsratio grondexploitatie is minimaal 1,0*
- *Ongunstig: weerstandsratio (algemeen) is in één of meerdere jaren kleiner dan 1,0*

Wij streven naar een ratio van het incidentele weerstandsvermogen van minimaal 1,4. Dit betekent dat de buffer 1,4 maal de bekende risico's afdekken.

Schuldpositie (Normering op grond van normen afgeleid van Europese normen):

Kengetal	Toelichting	Score 2023	Oordeel
Debt ratio	<i>kleiner gelijk dan 80%. Een debt ratio van hoger dan 80% geeft aan dat het bezit met zeer veel schulden is belast.</i>	71%	Gunstig
Netto schuldquote	<i>kleiner dan 100% (stoplicht op oranje) en 130% (stoplicht op rood). De netto schuld (gecorrigeerd voor verstrekte leningen) gedeeld door de inkomsten geeft een indicatie voor de mate waarin een gemeente de rentelasten kan dekken door voldoende inkomsten.</i>	94%	Gunstig

Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveld en omschrijving BBV	2023		2024		2025		2026	
	U	I	U	I	U	I	U	I
0.1 Bestuur	1.736		1.716		1.689		1.652	
0.10 Mutaties reserves	212	336	170	360	170	210	170	210
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	841		733		1.250		-921	
0.2 Burgerzaken	1.019	164	1.061	337	1.109	350	1.137	410
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	786	236	686	236	685	236	685	236
0.4 Overhead	8.658	953	8.708	953	8.791	953	8.777	953
0.5 Treasury	-365	183	-416	157	-477	157	-631	157
0.61 OZB woningen	787	2.762	187	2.762	187	2.762	187	2.762
0.62 OZB niet-woningen	135	3.424	135	3.424	135	3.424	135	3.424
0.64 Belastingen overig		91		91		91		91
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		37.300		36.402		36.555		34.587
0.8 Overige baten en lasten	100	200	100	200	100	200	100	200
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.646		1.646		1.646		1.646	
1.2 Openbare orde en veiligheid	377	6	302	6	302	6	302	6
2.1 Verkeer en vervoer	2.243	90	2.448	125	2.634	125	2.759	125
2.2 Parkeren	32		33		33		32	
2.3 Recreatieve havens		4		4		4		4
2.4 Economische havens en waterwegen	17		17		16		16	
2.5 Openbaar vervoer	16		16		16		16	
3.1 Economische ontwikkeling	122		122		122		122	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	273	273	220	220	-4	-4	6	6
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	429	21	429	21	429	21	429	21
3.4 Economische promotie		32		32		32		32
4.1 Openbaar basisonderwijs	382		382		382		382	
4.2 Onderwijshuisvesting	776	12	764	12	776	12	971	12
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	980	339	980	339	980	339	980	339
5.1 Sportbeleid en activering	916	40	916	40	916	40	916	40
5.2 Sportaccommodaties	1.020	393	1.050	393	1.052	393	1.050	393
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	785	278	783	278	781	278	779	278
5.5 Cultureel erfgoed	55		55		55		55	
5.6 Media	443		443		443		443	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.195	-12	2.156	-12	2.165	-12	2.175	-12
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.692	531	2.681	556	2.703	556	2.702	556
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.078		2.081		2.081		2.081	
6.3 Inkomensregelingen	7.401	5.721	7.475	5.721	7.371	5.721	7.342	5.721
6.4 WSW en beschut werk	1.733		1.718		1.722		1.727	
6.5 Arbeidsparticipatie	1.035		1.117		1.154		1.181	
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	407		414		422		430	
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	4.720		4.785		4.759		4.820	
6.72a Jeugdhulp begeleiding	4.891		4.874		4.874		4.874	
6.82a Jeugdbescherming	178		78		-522		-522	
7.1 Volksgezondheid	1.157	76	1.137	56	1.137	56	1.137	56
7.2 Riolering	1.222	1.520	1.244	1.520	1.311	1.520	1.358	1.520
7.3 Afval	2.763	3.542	2.762	3.542	2.761	3.542	2.759	3.542
7.4 Milieubeheer	235		234		234		234	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	471	522	441	522	432	522	432	522
8.1 Ruimte en leefomgeving	440	50	590	50	440	50	440	50
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	933	933	673	673	4	4	-10	-10
8.3 Wonen en bouwen	2.192	1.144	2.019	1.144	2.019	1.144	2.019	1.144
Eindtotaal	61.162	61.162	60.162	60.162	59.286	59.286	57.373	57.373

Incidentele baten en lasten

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht dient inzichtelijk gemaakt te worden welke incidentele baten en lasten de begroting en meerjarenraming bevat. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de geraamde incidentele baten en lasten per programma.

Incidentele baten en lasten betreffen posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken, posten die het karakter van tijdelijkheid hebben. De financiële positie van een gemeente kan in gevaar komen wanneer structurele lasten worden gedekt met incidentele baten. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

De (bestemmings)reserves zijn in de staat reserves en voorzieningen geclusterd opgenomen.

Staat van incidentele baten en lasten

(bedragen x 1.000)

Incidentele baten en lasten 2023	Begrote incidentele lasten	Begrote incidentele baten	Mutaties reserves	Effect incidentele posten
Met oog voor elkaar				
Uitbreiding jongerenwerk(Begr22/C1)	50			-50
Thuis in ons dorp				
Handhaving ambities (Begr22/B1)	75			-75
Onderzoek woningbouw/maatsch.vastgoed (KB23)	250			-250
Grondexploitatie	1.206	1.206		0
Solide financieel beleid				
Toevoeging algemene reserve garantie Rivas			23	-23
Onttrekking algemene reserve onderzoeken			-250	250
Algemene dekkingsmiddelen				
Eenmalige tegemoetkoming woonlasten	600			-600
Incidenteel resultaat in 2023	2.181	1.206	-227	-748

(bedragen x 1.000)

Incidentele baten en lasten 2024	Begrote incidentele lasten	Begrote incidentele baten	Mutaties reserves	Effect incidentele posten
Thuis in ons dorp				
Onderzoek ontsluiting (KB23)	150			-150
Grondexploitaties	893	893		0
Solide financieel beleid				
Onttrekking algemene reserve onderzoek			-150	150
Incidenteel resultaat in 2024	1.043	893	-150	0

(bedragen x 1.000)

Incidentele baten en lasten 2025	Begrote incidentele lasten	Begrote incidentele baten	Mutaties reserves	Effect incidentele posten
Incidenteel resultaat in 2025	0	0		0

(bedragen x 1.000)

Incidentele baten en lasten 2026	Begrote incidentele lasten	Begrote incidentele baten	Mutaties reserves	Effect incidentele posten
Thuis in ons dorp				
Grondexploitaties	5	5		0

Incidenteel resultaat in 2025	5	5		0
-------------------------------	---	---	--	---

Structurele onttrekkingen en toevoegingen reserves

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2023		2024		2025		2026	
	vermeerderingen	verminderingen	vermeerderingen	verminderingen	vermeerderingen	verminderingen	vermeerderingen	verminderingen
Reserve riolering	81	70	62	195	62	195	62	195
Bestemmingsreserve Jeugd		5		5		5		5
Bestemmingsreserve Enecogelden				35		35		35
Bestemmingsreserve baggeren	108	10	108	10	108	10	108	10
Totaal structurele mutaties reserves	189	15	170	245	170	245	170	245

EMU-saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 3% uitkomen. Een goede informatievoorziening voor het Rijk is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo.

Voor een goede beheersing van het EMU-saldo is het van belang om naast een raming van de exploitatiebegroting ook een prognose op te stellen van de balansposten van de gemeente.

In onderstaande tabel is een prognose van de balansposten op hoofdlijnen weergegeven:

Prognose balansposten (bedragen x 1.000)	2021 jaarrek	2022 prognose	2023 prognose	2024 prognose	2025 prognose	2026 prognose
Immateriële vaste activa	423	344	470	775	670	565
Materiële vaste activa	68.991	70.681	87.054	93.063	106.225	112.241
Financiële vaste activa	4.018	4.005	1.504	1.504	1.504	1.504
Voorraden (w.o. grondexploitaties)	-328	0	-96	-462	-474	-815
Uitzetting (< 1 jaar)	9.746	12.546	10.000	10.000	10.000	10.000
Liquide middelen	5	7	5	5	5	5
Overlopende activa	2.002	2.255	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal activa	84.857	89.838	100.937	106.885	119.930	125.500
Eigen vermogen	30.756	28.105	29.434	29.244	29.203	29.163
Voorzieningen	1.721	1.399	1.777	1.925	2.073	2.221
Langlopende schulden	36.079	34.337	41.246	46.755	59.514	56.223
Netto vlottende schulden	11.835	6.909	23.480	23.961	24.140	32.893
Overlopende passiva	4.466	19.088	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal passiva	84.857	89.838	100.937	106.885	119.930	125.500

de onderstaande tabel is het aandeel van Alblasserdam in het EMU-saldo opgenomen:

Berekening EMU-saldo (bedragen x 1.000)		2023	2024	2025	2026	
1.	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit de reserves	+	841	733	1.252	-921
2.	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+	2.545	2.597	2.792	3.001
3.	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+	105	105	105	105
4.	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-	7.163	10.063	17.051	9.813
5.	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	+	-	-	-	-
6.	Desinvesteringen in im(materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	+	-	-	-	-
7.	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijpmaken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
8.	Baten bouwgrondexploitaties: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	+	-	-	-	-
9.	Lasten op balanspost voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-				
10.	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-	-	-
11.	Verkoop van effecten: a. Gaat u effecten verkopen? b. Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?		nee	nee	nee	nee
Berekende EMU-saldo (-/- = tekort)			-3.672	-6.628	-12.902	-7.628

Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen 2023													
Omschrijving	MUTATIES 2023			MUTATIES 2024			MUTATIES 2025			MUTATIES 2026			
	Stand	VERMEERD ERING	VERMINDE RING	Stand	VERMEERD ERING	VERMINDE RING	Stand	VERMEERD ERING	VERMINDE RING	Stand	VERMEERD ERING	VERMINDE RING	
	31-12-2022			31-12-2023			31-12-2024			31-12-2025			31-12-2026
<u>Cluster 1 Algemene reserves</u>													
Algemene reserve	10.239.329	23.000	250.000	10.012.329	-	150.000	9.862.329	-	-	9.862.329	-	-	9.862.329
	10.239.329	23.000	250.000	10.012.329	-	150.000	9.862.329	-	-	9.862.329	-	-	9.862.329
<u>Cluster 2 Reserves grondexploitatie</u>													
Algemene reserve grondexploitatie	1.000.000	-	-	1.000.000	-	-	1.000.000	-	-	1.000.000	-	-	1.000.000
	1.000.000	-	-	1.000.000	-	-	1.000.000	-	-	1.000.000	-	-	1.000.000
<u>Cluster 3 Egalisatiereserves</u>													
Reserve riolering	1.971.890	80.900	70.810	1.981.980	61.915	195.115	1.848.780	61.915	195.115	1.715.580	61.915	195.115	1.582.380
Afkoopsommen onderhoud van graven	197.878	-	-	197.878	-	-	197.878	-	-	197.878	-	-	197.878
	2.169.768	80.900	70.810	2.179.858	61.915	195.115	2.046.658	61.915	195.115	1.913.458	61.915	195.115	1.780.258
<u>Cluster 5 Bestemmingsreserves</u>													
Bestemmingsreserve Jeugd	25.722	-	5.200	20.522	-	5.200	15.322	-	5.200	10.122	-	5.200	4.922
Bestemmingsreserve Kunst in openbare ruimte	42.000	-	-	42.000	-	-	42.000	-	-	42.000	-	-	42.000
Bestemmingsreserve Enecogelden	6.491.918	-	-	6.491.918	-	-	6.491.918	-	-	6.491.918	-	-	6.491.918

Staat van reserves en voorzieningen 2023													
Omschrijving		MUTATIES 2023			MUTATIES 2024			MUTATIES 2025			MUTATIES 2026		
		VERMEERD ERING	VERMINDE RING		VERMEERD ERING	VERMINDE RING		VERMEERD ERING	VERMINDE RING		VERMEERD ERING	VERMINDE RING	
Bestemmingsreserve corona	108.065	-	-	108.065	-	-	108.065	-	-	108.065	-	-	108.065
Bestemmingsreserve baggeren	404.000	108.000	10.000	502.000	108.000	10.000	600.000	108.000	10.000	698.000	108.000	10.000	796.000
Bestemmingsreserve aankopen Ruigenhil	9.077.247	-	-	9.077.247	-	-	9.077.247	-	-	9.077.247	-	-	9.077.247
	16.148.952	108.000	15.200	16.241.752	108.000	15.200	16.334.552	108.000	15.200	16.427.352	108.000	15.200	16.520.152
Totaal reserves	29.558.049	211.900	336.010	29.433.939	169.915	360.315	29.243.539	169.915	210.315	29.203.139	169.915	210.315	29.162.739
<u>Cluster 1 Voorzieningen ter afdekking risico's/verliezen</u>													
Voorziening claims (wethouders pensioenen)	420.309	-	-	420.309	-	-	420.309	-	-	420.309	-	-	420.309
	420.309	-	-	420.309	-	-	420.309	-	-	420.309	-	-	420.309
<u>Cluster 2 Voorzieningen op basis van beheerplannen</u>													
Voorziening onderhoud kapitaalgoederen	1.291	210.325	105.000	106.616	210.325	105.000	211.941	210.325	105.000	317.266	210.325	105.000	422.591
	1.291	210.325	105.000	106.616	210.325	105.000	211.941	210.325	105.000	317.266	210.325	105.000	422.591
<u>Cluster 3 Voorzieningen voor middelen van derden die specifiek besteed moeten worden</u>													
Voorziening riolering	724.477	-	-	724.477	-	-	724.477	-	-	724.477	-	-	724.477
Voorziening egalisatiereserve begraven	452.104	73.311	-	525.415	42.813	-	568.228	42.813	-	611.041	42.813	-	653.854

Staat van reserves en voorzieningen 2023																
Omschrijving	MUTATIES 2023				MUTATIES 2024				MUTATIES 2025				MUTATIES 2026			
		VERMEERD ERING	VERMINDE RING		VERMEERD ERING	VERMINDE RING		VERMEERD ERING	VERMINDE RING		VERMEERD ERING	VERMINDE RING		VERMEERD ERING		
	1.176.581	73.311	-	1.249.892	42.813	-	1.292.705	42.813	-	1.335.518	42.813	-	1.378.331			
Totaal Voorzieningen	1.598.181	283.636	105.000	1.776.817	253.138	105.000	1.924.955	253.138	105.000	2.073.093	253.138	105.000	2.221.231			

Investeringsplan 2023-2026

Investering (bedragen x € 1.000)	A / B krediet	Krediet	Besteed t/m 2022	Verwacht restant krediet 2022	Krediet 2023	Meerjarig investeringsplan 2024-2026	Totaal investering	2023	2024	2025	2026	Totaal 2023-2026	
								Planning uitgaven					
Bedrijfsgebouwen en gronden													
Aankopen Ruigenhil	A	9.121	2.121	7.000			7.000	2.000	2.000	2.000	1.000	7.000	
Transferium	A	50	15	35			35	35				35	
School Nokkenwiel (locatie Boerenpad)	B				8.300		8.300	300	2.000	6.000		8.300	
Openbare ruimte (wegen, riolering, openbaar groen, openbare verlichting etc.)													
Bouwrijpmaken Hoogendijk	A	254	21	233			233		233			233	
Groenstructuurplan	A	165	40	125			125	125				125	
Toplaagrenovatie natuurgrasveld CKC	A	30	1	29			29	29				29	
Baanderstraat	A	560	300	260			260	260				260	
De Vang	B				800		800	725	75			800	
Vinkenwaard Zuid Kelvinring (voorbereiding)	A	73	62	11			11	11				11	
Vinkenwaard Zuid Kelvinring (uitvoering)	B					1.916	1.916			1.416	500	1.916	
Vinkenwaard Zuid Ohmweg (voorbereiding)	A	220	67	153			153	153				153	
Vinkenwaard Zuid Ohmweg (uitvoering)	B					1.922	1.922		800	872	250	1.922	
Herinrichting pad Nedersassen	A	339	152	187			187	187				187	
Buitenruimte de Twijn	A	650	453	197			197	197				197	
VRI Edisonweg	A	225	1	224			224	224				224	
Damwand Jan Smitkade (voorbereiding)	A	30	20	10			10	10				10	
Damwand Jan Smitkade (uitvoering)	B				1.200		1.200	1.000	200			1.200	
Instandhouding oude sluis Dam	A	25		25			25	25				25	
Asfaltonderhoud fietspaden	B				75		75	75				75	
Kinderdijk Vogelbuurt (voorbereiding)	B				700		700	100	200	400		700	
Kinderdijk Vogelbuurt (uitvoering)	B					4.500	4.500			1.000	3.500	4.500	
De Witt & Troelstrastraat (voorbereiding)	A	97	25	72			72	72				72	
De Witt & Troelstrastraat (uitvoering)	B					3.500	3.500		1.000	2.000	500	3.500	
West Kinderdijk Noord (voorbereiding)	A	165	60	105			105	105				105	

Investering (bedragen x € 1.000)	A / B krediet	Krediet	Besteed t/m 2022	Verwacht restant krediet 2022	Krediet 2023	Meerjarig investeringsplan 2024-2026	Totaal investering	2023	2024	2025	2026	Totaal 2023-2026	
								Planning uitgaven					
West Kinderdijk Noord (uitvoering)	B					500	500		200	300		500	
Oude Torenbrug conserveren onderzijde	A	140		140			140	140				140	
Bruggen 2022	A	120	42	78			78	78				78	
Openbare verlichting 2022	A	148	81	67			67	67				67	
Waterbus ponton	A	400		400			400	400				400	
Bernard en Marijkestraat	A	90	22	68			68	68				68	
Baggeren 2022	A	100	20	80			80	80				80	
VRl/opstelstrook Grote Beer en De Helling	A	75	41	34			34	34				34	
Wateroverlast C. Smitstraat	A	125	25	100			100	100				100	
Omvorming Vinkepolderweg-Otweg (voorbereiding)	A	24	10	14			14	14				14	
Omvorming Vinkepolderweg-Otweg (uitvoering)	B					550	550		250	300		550	
Parkeerplaats Nic. Beetsstraat	A	25	10	15			15	15				15	
Trottoir Parallelweg	A	60	40	20			20	20				20	
Wateroverlast Anjerstraat	A	30	5	25			25	25				25	
Asfalt voetbalkooi Rijnstraat	A	30	6	24			24	24				24	
Asfalt Kraanbaan tussen Haven en Schoener	A	75	25	50			50	50				50	
Bliksembeveiliging Blokweer en Landvast	A	35	7	28			28	28				28	
Brug de Twijn – Groene Zoom	A	95	20	75			75	75				75	
Edisonweg A15-van Wenaeweg toplaag asfalt	B				175		175	175				175	
Hondenstrandje	B				25		25	25				25	
GVVP maatregelen 2023	B				425		425	100	325			425	
Gemeentelijk vastgoed excl. duurzaamheid	B				300	900	1.200	300	300	300	300	1.200	
Bruggen 2023	A				120		120	120				120	
Bruggen 2024	A					120	120		120			120	
Bruggen 2025	A					120	120			120		120	
Bruggen 2026	A					120	120				120	120	
Openbare verlichting 2023	A				148		148	148				148	
Openbare verlichting 2024	A					148	148		148			148	

Investering (bedragen x € 1.000)	A / B krediet	Krediet	Besteed t/m 2022	Verwacht restant krediet 2022	Krediet 2023	Meerjarig investeringsplan 2024-2026	Totaal investering	2023	2024	2025	2026	Totaal 2023-2026	
								Planning uitgaven					
Openbare verlichting 2025	A					148	148			148		148	
Openbare verlichting 2026	A					148	148				148	148	
Speelvoorzieningen 2023	A				144		144	144				144	
Speelvoorzieningen 2024	A					144	144		144			144	
Speelvoorzieningen 2025	A					144	144			144		144	
Speelvoorzieningen 2026	A					144	144				144	144	
Klimaatadaptieve maatregelen reconstructies	B				1.500	4.500	6.000	1.500	1.500	1.500	1.500	6.000	
Impuls reconstructie/onderhoud	B				1.500	4.500	6.000	1.500	1.500	1.500	1.500	6.000	
Buurt Zeelt reconstructie	B					750	750		100	200	450	750	
Rijnstraat asfaltonderhoud toplaag asfalt	B					300	300		300			300	
Parkeerplaats Lammetjeswiel/Pijlstoep toplaag asfalt	A	20	4	16			16	16				16	
Bocht Oost Kinderdijk	A	50	10	40			40	40				40	
Vervoermiddelen, machines, apparaten en installaties													
Materieel buitenruimte 2022	A	70	35	35			35	35				35	
Totaal investeringskredieten		13.716	3.741	9.975	15.412	25.074	50.461	10.954	11.395	18.200	9.912	50.461	
Herstel zwembad Blokweer		2.869	400	2.469	2.469	0	2.869	2.469				2.469	

* Herstel Zwembad Blokweer is afzonderlijk benoemd, omdat dit krediet door de raad beschikbaar is gesteld tijdens het begrotingsproces. Om voor de SPUK SPORT 2023 in aanmerking te komen, is het krediet wel vermeld in de begroting.

Verplichte indicatoren BBV

Om de resultaten van beleidsmatige inspanningen meer inzichtelijk te maken is in het BBV een verplichte basisset van beleidsindicatoren vastgesteld. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kan een helder beeld gevormd worden van beleidsresultaten van gemeenten. De herkomst is veelal de website www.waarstaatjegemeente.nl.

Nr	Hoofdtakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Periode	Alblasserdam	Gemeente < 25.000
1	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2023	3,82	n.b.
2	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2023	3,63	n.b.
3	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	2023	516	n.b.
4	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	2023	3%	n.b.
5	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	2023	0,18	n.b.
6	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren (12-18 jaar)	Bureau Halt	2021	3	8
7	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021	1,5	0,6
8	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021	2,7	2,4
9	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021	0,7	1,2
10	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2021	5,0	4,4
11	3. Economie	Functiemenging	%	Meerdere bronnen	2021	52,7	48,9
12	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 64 jaar	LISA	2021	137,9	172,1
13	4. Onderwijs	Leerplicht Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	2021	Nb (2018:1,6)	2,7 (2018: 1,2)
14	4. Onderwijs	Leerplicht Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	2021	5	13

Nr	Hoofdtakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Periode	Alblasserdam	Gemeente < 25.000
15	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado	2021	2,2%	1,5%
16	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	Meerdere bronnen	2020	60%	50,3%
17	6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Meerdere bronnen	2021	759,0	678,6
18	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	2020	1%	1%
19	6. Sociaal domein	Achterstand onder Jeugd Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	2020	4%	3%
20	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2021	72,9%	71,6%
21	6. Sociaal domein	Achtgerstand onder jeugd- Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	2020	2%	1%
22	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2021	286	215,4
23	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	2020	122	147,1
24	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	2021	14,4%	11,9%
25	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	2021	1,3%	nb
26	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS Jeugd	nb	nb	nb
27	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2021	680	642
28	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval	2020	185	129
29	7. Volksgezondheid en Milieu	Bekende hernieuwbare elektriciteit	%	berekening	2020	3,2%	n.b.
30	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2021	253	315

Nr	Hoofdtakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Periode	Alblasserdam	Gemeente < 25.000
31	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BAG/ABF	2021	0,8	8,7
32	8. Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	2022	82,3%	80,2%
33	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2021	729	778
34	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2021	789	863

Programma-indeling

Binnen een programma bevinden zich diverse taakvelden. Dit zijn voorgeschreven taakvelden zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) per 1 januari 2017. In onderstaande lijst is de programma-indeling genoemd met de taakvelden die onder dat programma vallen. De taakvelden zijn gebundeld onder een thema.

Programma 1 – Een duurzaam bereikbaar dorp
Taakvelden volgens het BBV
<i>Mobiliteit</i>
2.1 Verkeer en vervoer
2.2 Parkeren
2.5 Openbaar vervoer
<i>Groen & milieu</i>
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
7.2 Riolering
7.3 Afval
7.4 Milieubeheer
7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Programma 2 - Met oog voor elkaar
Taakveld volgens het BBV
<i>Dienstverlening</i>
0.2 Burgerzaken
<i>Economie</i>
2.3 Recreatieve havens
2.4 Economische havens en waterwegen
3.1 Economische ontwikkeling
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
3.4 Economische promotie
<i>Onderwijs</i>
4.1 Openbaar basisonderwijs
4.2 Onderwijshuisvesting
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
<i>Zorg en jeugd</i>
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
6.3 Inkomensregelingen
6.4 WSW en beschut werk
6.5 Arbeidsparticipatie
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)
6.72a Jeugdhulp begeleiding
6.82a Jeugdbescherming

Programma 3 – Thuis in ons dorp
Taakvelden volgens het BBV
<i>Bestuur</i>
0.1 Bestuur

<i>Openbare orde en veiligheid</i>
1.1 Crisisbeheersing en brandweer
1.2 Openbare orde en veiligheid
<i>Sport, volksgezondheid en cultuur</i>
5.1 Sportbeleid en activering
5.2 Sportaccommodaties
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie
5.5 Cultureel erfgoed
5.6 Media
7.1 Volksgezondheid
<i>Wonen en werken</i>
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
8.1 Ruimte en leefomgeving
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
8.3 Wonen en bouwen

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Taakvelden volgens het BBV
0.5 Treasury
0.61 OZB woningen
0.62 OZB niet-woningen
0.64 Belastingen overig
0.7 Algemene uitkering en ov uitkeringen gemeentefonds
0.8 Overige baten en lasten

Overhead

Taakveld volgens het BBV
0.4 Overhead